

JAARVERSLAG 2020

INHOUDSOPGAVE

I. VERSLAG VAN HET BESTUUR

Voorwoord.....	4
1. Missie en strategie.....	6
2. Eumedion: gesprekspartner van beleidsmakers	12
3. Eumedion: overlegplatform met beursvennootschappen	21
4. Eumedion: participant in nationale en internationale gremia.....	25
5. Eumedion: dienstverlening aan deelnemers en informatie aan andere belanghebbenden ...	30
6. Deelnemers van Eumedion.....	38
7. Governance	39
8. Financiële situatie.....	48

II. EUMEDION JAARREKENING 2020

1. Balans per 31 december 2020	50
2. Staat van baten en lasten over 2020.....	51
3. Toelichting op de jaarrekening	52
4. Toelichting op de balans per 31 december 2020.....	55
5. Toelichting op de staat van baten en lasten 2020	57
6. Begroting 2020 versus werkelijke cijfers 2020	58

III. OVERIGE GEGEVENS .....

1. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	60
2. Samenstelling bestuur	67
3. Samenstelling secretariaat Eumedion	69
4. Samenstelling commissies en werkgroepen	71
5. Lijst van deelnemers	74
6. Contact	76

I. VERSLAG VAN HET BESTUUR

Voorwoord

Wij kijken terug op een bewogen jaar. Dé dominante gebeurtenis van 2020 was zonder twijfel de uitbraak van het coronavirus. Een virusuitbraak die uitgroeide tot een pandemie en die een ontwrichtend effect had en heeft op onze samenleving: op de gezondheid van velen, op het dagelijks leven van ons allen en op de economie in zijn totaliteit. Wereldwijd zijn miljoenen mensen aan de gevolgen van het virus overleden. De beelden uit het zwaar getroffen Bergamo en later ook uit Brazilië en India staan voor altijd op ons netvlies gegrift.

Tijdens de eerste *lockdown* medio maart 2020 voltrok zich een harde overgang van het normale bestaan naar digitaal communiceren en op afstand werken. Door de aard van de werkzaamheden konden de Eumedion-medewerkers geruisloos overschakelen op thuiswerken. De aanwezigheid op kantoor werd tot een minimum beperkt. Eumedion kon de in het beleidsplan 2020 aangekondigde activiteiten gewoon voortzetten, rekening houdend met de beperkingen van het virus en de daarmee samenhangende *lockdown*maatregelen. Alle commissie- en bestuursvergaderingen vinden sinds medio maart 2020 digitaal plaats. Het jaarlijkse symposium kon in 2020 niet fysiek plaatsvinden. In plaats daarvan werden zes webinars gehouden (zie hoofdstuk 5). Deze digitale activiteiten hebben het voordeel dat het bereik in beginsel onbegrensd is (naar sommige webinars keken er *live* 400 mensen en in de 'replay' nog een paar honderd), dat mensen er door het ontbreken van reistijd minder tijd aan kwijt zijn en de 'CO2-voetafdruk' non-existent is. Daar staat tegenover dat het gebrek aan *live* interactie en de onmogelijkheid tot napraten onder het genot van een drankje en een bitterbal een groot gemis is. We zullen in de toekomst moeten toegroeien naar een goede balans tussen fysieke en digitale bijeenkomsten en vergaderingen.

De uitbraak van het coronavirus vond plaats vlak voor aanvang van het jaarlijkse 'seizoen' van aandeelhoudersvergaderingen (AVA's). De al bijeengeroepen AVA's werden toen één voor één geannuleerd. Vennootschappen die vervolgens de AVA achter gesloten deuren wilden houden, liepen het risico op ongeldige besluitvorming. Mede op initiatief van Eumedion werd in april 2020 recordtempo een spoedwet opgesteld zodat de beursvennootschappen voor het eerst een puur virtuele AVA konden houden. Hierdoor werd de continuïteit van de besluitvorming bij de beursvennootschappen over belangrijke zaken als de benoeming van nieuwe bestuursvoorzitters en aandelenemissies gewaarborgd. Aandeelhouders hadden vaak alleen de mogelijkheid om vooraf schriftelijke vragen in te dienen die dan tijdens de virtuele AVA werden beantwoord. *Live* interactie was in de regel onmogelijk. De dialogen die Eumedion traditiegetrouw voorafgaand aan de AVA organiseert tussen Eumedion-deelnemers en de ondernemingsleiding en -staf van zo'n veertig beursvennootschappen werden daardoor nog belangrijker. Ook deze verliepen sinds medio maart

Eumedion

2020 allemaal virtueel. Gelukkig namen de Nederlandse beursvennootschappen ruim de tijd voor de dialogen. Ook deze dialogen kwamen in het teken te staan van de impact van de coronapandemie. Zeker in de eerste onzekere weken na de uitbraak van de pandemie kwam de aandacht van bestuurders en commissarissen geheel te liggen op het waarborgen van de continuïteit van de bedrijfsvoering. Calamiteitenplannen werden uit de kast gehaald. De bedrijfskritische processen werden onder de loep genomen, waarbij de veiligheid en gezondheid van werknemers op de eerste plaats stond en de financiële gezondheid op de tweede plaats. Het was in dat licht niet verwonderlijk dat een groot aantal vennootschappen de dividenduitkering verlaagde of geheel schrapte en lopende aandeleninkoopprogramma's stopte. Vanuit institutionele beleggers was hier alle begrip voor.

De coronapandemie heeft bij beursvennootschappen onmiskenbaar het bewustzijn voor duurzaam ondernemen vergroot, waaronder een goed ESG-beleid en goede relaties met *stakeholders*, mede door de grote impact die er plotseling kan ontstaan vanuit de externe omgeving. Dit had ook positieve gevolgen voor de uitvoering van de Eumedion-duurzaamheidsagenda. Een belangrijk thema op die agenda is de harmonisatie van de duurzaamheidsverslaggeving. Eumedion wist in dat kader de *IFRS Foundation* te bewegen om in het najaar van 2020 een consultatie te starten over de oprichting van een *Sustainability Standards Board* die op termijn internationale duurzaamheidsverslaggevingsstandaarden moet uitvaardigen onder de paraplu van de *Foundation* en naast de *International Accounting Standards Board (IASB)*. Eumedion had deze constructie al in juli 2020 gepropageerd in haar gepubliceerde *position paper*.

Tot slot nog een woord van dank. Dank in de eerste plaats aan het Eumedion-medewerkers. De flexibiliteit om zich aan te passen aan de nieuwe thuiswerksituatie, in sommige gevallen gecombineerd met de zorg voor en scholing van kinderen, blijkt groot. Het bestuur waardeert de tomeloze inzet waardoor Eumedion in staat is gebleken om het beleidsplan 2020 in deze uitdagende tijden goed te kunnen uitvoeren. En dank ook aan de professionals van de Eumedion-deelnemers in de verschillende Eumedion-commissies en werkgroepen die die deze turbulente periode aan den lijve ondervonden hebben doch hun rol zijn blijven vervullen tijdens deze pandemie. Het is aan die combinatie van kennis, ervaring, doorzettingsvermogen en positieve energie te danken dat Eumedion zich zo goed blijft ontwikkelen.

Den Haag, 15 juni 2021

Mariëtte Doornekamp, voorzitter

Rients Abma, directeur

1. MISSIE EN STRATEGIE

Eumedion, statutair in Amsterdam gevestigd, heeft in 2017 haar missie en strategie geëvalueerd. De uitkomsten gaven geen aanleiding om de bestaande strategische koers fundamenteel te wijzigen. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de missie en de strategie van Eumedion voor de periode 2018 – 2022.

1.1 Missie

Eumedions missie is, kort gezegd:

1. Het bevorderen van goed ondernemingsbestuur en duurzaamheidsbeleid bij Nederlandse beursvennootschappen. Dit draagt bij aan een duurzame waardecreatie door deze vennootschappen en aldus ook aan een beter risico-rendementsprofiel van de deelnemers van Eumedion.
2. Het bevorderen van betrokken aandeelhouderschap door de bij Eumedion aangesloten deelnemers. Deze institutionele beleggers hebben van nature een langetermijnbeleggingshorizon.

Alleen institutionele beleggers (waar dan ook gezeteld) met aandelenbelangen in Nederlandse beursvennootschappen kunnen gewone deelnemer van Eumedion zijn. Eumedion kent daarnaast een aantal geassocieerde deelnemers.¹

1.2 Ambities tot 2022

1. Het behoud van een aantrekkelijk beleggingsklimaat in Nederland. Aandeelhouders van Nederlandse beursvennootschappen hebben voldoende rechten om de ondernemingsleiding ter verantwoording te roepen en maken hier op een betrokken en verantwoorde wijze gebruik van. De jaarverslagen bieden een geïntegreerd beeld van de langetermijnwaardecreatie, de duurzaamheid van het verdienmodel van de vennootschap en van haar materiële langetermijnrisico's (*'integrated reporting'*). De bij Eumedion aangesloten deelnemers benutten deze informatie bij het invullen van hun rol als betrokken en verantwoord aandeelhouder.
2. De Eumedion-deelnemers stellen zich in woord en daad op als betrokken en verantwoord aandeelhouder. De in 2018 geïntroduceerde Nederlandse Stewardship Code wordt goed nageleefd. Op Europees niveau worden stappen gezet naar meer convergentie ten aanzien van

---

¹ Hoofdstuk 6 van het verslag van het bestuur (I) bevat meer informatie hierover.

corporate governancebestelsels en verantwoordelijkheden voor institutionele beleggers. Het uitbrengen van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (AVA's) verloopt in toenemende mate efficiënter, goedkoper en betrouwbaarder door gebruikmaking van digitale communicatietechnologie. Eumedion-deelnemers zijn volwaardige gesprekspartners van de Nederlandse beursvennootschappen, kunnen het beleid en de strategie van deze vennootschappen ter discussie stellen en weten veranderingen te bewerkstelligen. Eumedion faciliteert de deelnemers hierbij.

3. Eumedion is voor haar deelnemers hét onderzoeks- en kenniscentrum op het terrein van corporate governance en duurzaamheid. Eumedion is een invloedrijke en zichtbare organisatie waarmee deelnemers zich kunnen identificeren en die een aantrekkelijk dienstenpakket voor haar deelnemers biedt.

1.3 Strategie om doelen te bereiken

Eumedion tracht haar doelstellingen onder meer te bereiken door:

- Het bevorderen van overleg tussen institutionele beleggers onderling en met beursvennootschappen (collectief betrokken aandeelhouderschap);
- Het voeren van overleg met nationale beleidsmakers, instellingen van de Europese Unie (EU) en markttoezichthouders (de Autoriteit Financiële Markten (AFM), De Nederlandsche Bank (DNB), de European Securities and Markets Authority (ESMA)), met de *standard setters* voor verslaggevingsregels (zoals de International Accounting Standards Board (IASB), de International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), de International Integrated Reporting Council (IIRC), de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ)) alsmede met andere relevante autoriteiten en brancheorganisaties, waaronder de Vereniging van Effecten Uitgevende Ondernemingen (VEUO), Accountancy Europe, de Vereniging van Effectenbezitters (VEB) en de Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS);
- Het beïnvloeden van nationale en Europese wet- en regelgeving;
- Het verlenen van diensten aan haar deelnemers op het terrein van corporate governance en duurzaamheid;
- Het informeren/mobiliseren van publiek/belanghebbenden (communicatie).

1.4 Operationele doelstellingen

Uitgangspunten t.a.v. het beïnvloeden van wet- en regelgeving

- *Invloed*: aandeelhouders moeten serieuze invloed binnen de beursvennootschap kunnen uitoefenen.
  - *Transparantie*: Beursvennootschappen dienen betekenisvolle financiële én niet-financiële informatie te verschaffen, zodat kapitaalverschaffers zich een goed beeld kunnen vormen van het reilen en zeilen van de vennootschap.
  - *Verantwoording*: het bestuur, de raad van commissarissen (RvC) en de externe accountant leggen over hun werkzaamheden serieuze verantwoording af aan de AVA. Het is voor aandeelhouders gemakkelijk om gebruik te maken van hun rechten, in het bijzonder het stemrecht.
- ➔ Gesprekspartners zijn primair de nationale beleidsmakers (ministeries, leden van de Tweede en Eerste Kamer), de Europese beleidsmakers (Europese Commissie, Europese Raad en Europees Parlement), nationale en internationale *standard setters* op het terrein van verslaggeving en audit (IASB, IAASB, IIRC, RJ, NBA) en toezichthouders (ESMA, AFM). Daarnaast participeert Eumedion in de volgende organen om in een vroeg proces betrokken te zijn bij de totstandkoming van beleid dat institutionele beleggers kan raken:
- Expert Group on technical aspects of corporate governance processes van de Europese Commissie;
  - ESMA Corporate Reporting Standing Committee Consultative Working Group;
  - IFRS Advisory Council;
  - User Panel van European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG);
  - Commissie Kapitaalmarkt van de AFM;
  - Commissie Financiële Verslaggeving & Accountancy van de AFM;
  - Stakeholderspanel van de AFM;
  - Werkgroepen van de Raad voor de Jaarverslaggeving/ en het bestuur van de Stichting voor de Jaarverslaggeving;
  - Stakeholdersforum van de NBA; en

Eumedion

- Deelname aan ad hoc expertmeetings van de Europese Commissie, ministeries en de Tweede Kamer.
- ➔ Eumedion monitort en reageert op relevante beleidsvoorstellen die betrekking hebben op de eerder genoemde drie uitgangspunten (invloed, transparantie en verantwoording). Het moet dan altijd gaan om voorstellen die de positie van de institutionele belegger in de hoedanigheid van aandeelhouder (kunnen) raken. Eumedion kan op deze terreinen ook 'agendazettend' zijn door *position papers* te publiceren en uit te dragen. Het voorgaande betekent ook dat Eumedion niet reageert op voorstellen die puur de positie van de institutionele belegger als organisatie raken. Dit wordt overgelaten aan specifieke brancheorganisaties zoals de Pensioenfederatie, DUFAS en het Verbond van Verzekeraars.
- ➔ Eumedion werkt, binnen het verband van het Global Network of Investor Associations (GNIA) en het International Corporate Governance Network (ICGN), samen om het collectieve geluid van institutionele beleggers ten aanzien van corporate governance- en duurzaamheidszaken verder te versterken. In Europese landen waar nog geen koepel van institutionele beleggers op het terrein van corporate governance en duurzaamheid is opgericht, moedigt Eumedion lokale partijen aan om een dergelijke koepel op te zetten en Eumedion vervult hierbij, indien gewenst, een faciliterende rol.

Uitgangspunten t.a.v. de collectieve dialoog met beursvennootschappen

- Dialoogpartners zijn in principe de individuele vennootschappen met statutaire zetel in Nederland waarvan aandelen actief worden verhandeld of binnen afzienbare tijd zullen worden verhandeld op een Nederlandse gereguleerde markt. Met vennootschappen met statutaire zetel in Nederland waarvan de aandelen enkel worden verhandeld op een buitenlandse gereguleerde markt wordt alleen de dialoog gezocht in het geval van materiële ESG-aangelegenheden.
- Gespreksonderwerpen zijn de jaarlijkse Eumedion-speerpuntenbrief, duurzaamheidszaken, risicomanagement, distributiebeleid, alsmede de langetermijnstrategie en langetermijnwaardecreatie, strategie-executie en (voorgenomen) bestuursbesluiten die het karakter van de onderneming kunnen veranderen en de verslaggevingsaspecten die samenhangen met deze onderwerpen. Daarnaast wordt een lijst met langetermijn*engagement*doelstellingen opgesteld voor specifieke ondernemingen die materiële ESG-aangelegenheden kennen.

Eumedion

- Eumedion organiseert voor haar deelnemers dialogen met de AEX-beursvennootschappen en zoveel mogelijk met de AMX-ondernemingen. Van belang is dat aan de dialogen een kwalitatief goede beleggersdelegatie deelneemt, met betrokkenheid van zowel portefeuillemanagers als 'ESG-specialisten'. Eumedion bereidt de dialogen met een schriftelijke analyse voor en organiseert voorbereidende *conference calls* met de bij de dialoog betrokken deelnemers. Tijdens de dialoog zelf leidt de *Lead Investor* het gesprek, waarbij er ruimte is voor een actieve participatie van alle bij de dialoog betrokken deelnemers alsmede van het secretariaat van Eumedion. Na afloop van de dialoog wordt er een gespreksverslag gemaakt ten behoeve van de bij de dialoog betrokken deelnemers.
- Onder bepaalde voorwaarden kan het Eumedion-secretariaat en/of -bestuur de dialoog zonder deelnemers aangaan, namelijk als 1) de Beleggingscommissie dit wenselijk acht en 2) het Algemeen bestuur hiermee akkoord is. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer zich bij een bepaalde vennootschap kwesties voordoen die bredere implicaties (kunnen) hebben dan voor de betreffende vennootschap, en/of er geen *Lead Investor* is.
- Deelnemers kunnen in de dialogen met beursvennootschappen ook de belangen van obligatiehouders behartigen. In de meeste gevallen liggen deze belangen in het verlengde van de belangen van langetermijnaandeelhouders. In uitzonderlijke situaties, zoals overnames, afsplitsingen en voorstellen tot het uitkeren van superdividenden, kunnen de belangen tussen deze groepen beleggers verschillend zijn. In dergelijke situaties prevaleert het belang van de langetermijnaandeelhouders.

Uitgangspunten t.a.v. dienstverlening

- Eumedion faciliteert haar deelnemers om zich als betrokken en verantwoorde aandeelhouders op te stellen. Daaronder valt:
  - Het opstellen van de Nederlandse Stewardship Code en het bevorderen van naleving van de Code onder de deelnemers van Eumedion. Voor de uitwisseling van trends en ontwikkelingen op het terrein van aandeelhoudersverantwoordelijkheden in andere landen werkt Eumedion in het verband van het Global Stewardship Codes Network samen met andere opstellers van nationale Stewardship Codes.
  - Het beïnvloeden van wet- en regelgeving t.a.v. het uitoefenen van stemrecht en het ondernemen van *engagement*activiteiten (zaken als grensoverschrijdend stemmen en transparantiebepalingen over stem- en *engagement*beleid passen hierin).

Eumedion

- Het bevorderen van relevante transparantie door het beïnvloeden van verslaggevingsregels voor de jaarrekening, het jaarverslag, de controleverklaring van de accountant.
  - Het monitoren en eventueel beïnvloeden van wet- en regelgeving op basis waarvan bepaalde soorten ondernemingen worden uitgesloten (bijvoorbeeld clustermunitiefabrikanten) en het voor deelnemers openbaren van uitsluitingslijsten die op basis van wettelijke verboden mede door de officiële autoriteiten zijn opgesteld.
  - Het verzenden van ‘alerts’ in het geval er een controversieel onderwerp op de agenda van een AVA van een Nederlandse beursvennootschap (waar dan ook genoteerd) staat.
  - Het verzenden van overzichten van wie naar welke AVA gaat, opdat Eumedion-deelnemers desgewenst de betreffende persoon stem- en/of spreekvolmachten kunnen geven.
  - Het ondersteunen van deelnemers bij het opstellen van spreekteksten voor de AVA en het bieden van ondersteuning bij het opstellen van de prioriteiten voor de dialogen met beursvennootschappen.
- Het informeren van de deelnemers over actuele ontwikkelingen op het terrein van corporate governance en duurzaamheid via onder andere de maandelijkse nieuwsbrief, de website, sociale media en *legal alerts*. Eumedion beantwoordt vragen van deelnemers op het terrein van corporate governance en duurzaamheid; hierin past ook het houden van rondetafelbijeenkomsten (waarin *best practices* kunnen worden uitgewisseld), seminars en symposia. Daarnaast wordt aan de hand van vragen die leven bij de deelnemers een onderzoeksagenda opgesteld, die kan worden uitgevoerd door diverse onderzoeksinstituten. Voorts kunnen deelnemers worden gewezen op aanbieders van ESG-cursussen en -trainingen.
  - Om de Eumedion-standpunten bij het algemene publiek onder de aandacht te brengen, worden media hierover actief benaderd.

2. EUMEDION: GESPREKSPARTNER VAN BELEIDSMAKERS

Eumedion is ook in 2020 gesprekspartner geweest van de nationale en Europese beleidsmakers en toezichthouders op het terrein van corporate governance, aandeelhoudersrechten, duurzaamheid en verslaggevingsstandaarden. Door de uitbraak van het coronavirus vonden vrijwel alle gesprekken virtueel plaats. Conform de strategie van Eumedion waren de overleggen uiteindelijk geënt op het behoud van een aantrekkelijk beleggingsklimaat in Nederland. Belangrijke pijlers daaronder zijn het kunnen uitoefenen van serieuze invloed door aandeelhouders, een hoge mate van transparantie door de beursvennootschappen en het afleggen van verantwoording door besturen, raden van commissarissen en accountants. Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot deze pijlers.

2.1 Invloed van aandeelhouders

Eumedion vindt dat aandeelhouders serieuze invloed binnen een beursvennootschap moeten kunnen uitoefenen teneinde een goed systeem van *checks and balances* te bewerkstelligen. Net als in de periode 2017-2019, waren er in 2020 tegenstrijdige ontwikkelingen op dit punt. Allereerst moest worden bewerkstelligd dat aandeelhouders in 2020 hun invloed konden uitoefenen in de AVA's. Door de uitbraak van het coronavirus was het aanvankelijk onzeker of de AVA's in 2020 überhaupt door konden gaan. Het Nederlandse vennootschapsrecht gaat er nog steeds vanuit dat de AVA fysiek wordt gehouden en dat deze voor alle aandeelhouders toegankelijk is om er te kunnen spreken en te stemmen. Mede op initiatief van Eumedion is er in het voorjaar van 2020 een spoedwet opgesteld zodat de beursvennootschappen in 2020 voor het eerst in de geschiedenis een puur **virtuele AVA** konden houden. Hierdoor werd de continuïteit van de besluitvorming bij de beursvennootschappen over belangrijke zaken gewaarborgd, zoals de benoeming van nieuwe bestuursvoorzitters en de machtiging aan het bestuur om nieuwe aandelen uit te geven.

Het **wetsvoorstel om bestuurders van Nederlandse beursvennootschappen onder bepaalde omstandigheden een zogenoemde bedenktijd te gunnen** kon niet op de steun van Eumedion rekenen. Het wetsvoorstel maakt het (onder meer) mogelijk dat een aandeelhoudersvoorstel om één of meerdere bestuurders en/of commissarissen te schorsen of te ontslaan, niet direct voor stemming hoeft te worden geagendeerd voor de AVA. Het bestuur van de beursvennootschap kan, na goedkeuring door de RvC, namelijk een zogenoemde bedenktijd van maximaal 250 dagen inroepen om zichzelf tegen het dreigende ontslag of de schorsing te beschermen. Deze bedenktijd kan door het bestuur ook worden ingeroepen als een aandeelhouder het voorstel doet om een 'eigen kandidaat' in het bestuur en/of de RvC te benoemen of voorstelt om de statutaire benoemings- en

ontslagprocedure te wijzigen. De bedenktijd kan ook ten tijde van een vijandig bod worden ingeroepen. Het vijandige bod kan hierdoor niet worden gefrustreerd omdat de bedenktijd op grond van het wetsvoorstel in ieder geval de dag na gestanddoening van het bod eindigt. Het inroepen van de bedenktijd resulteert er automatisch in dat het aandeelhoudersrecht om bestuurders en commissarissen voor benoeming, schorsing of ontslag voor te dragen, tijdelijk wordt opgeschort. De AVA kan wel over andere onderwerpen besluiten blijven nemen en kan op voorstel van de RvC bestuurders en commissarissen blijven benoemen en ontslaan. De bedenktijd moet door het bestuur worden benut om met diverse belanghebbenden overleg te voeren over de ontstane situatie, waaronder in ieder geval de grootaandeelhouders en – indien aanwezig – de ondernemingsraad (OR). Aandeelhouders die gezamenlijk ten minste 3% van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen, kunnen bij de OK de inroeping van de bedenktijd aanvechten. Eumedion heeft op 27 januari 2020 commentaar geleverd op het wetsvoorstel.² Naar de mening van Eumedion hebben Nederlandse beursvennootschappen al voldoende mogelijkheden om zichzelf effectief te beschermen tegen een vijandige overname of ongewenst aandeelhoudersactivisme. Eumedion wist de Tweede Kamer te overtuigen om het wetsvoorstel in gunstige zin bij te buigen. De Tweede Kamer nam namelijk een amendement aan dat ervoor zorgt dat een beursvennootschap niet de bedenktijd mag inroepen als er al een andere beschermingsconstructie bij de vennootschap actief is. Op die manier wordt een stapeling van beschermingsconstructies tegengegaan. De Tweede Kamer nam verder een amendement aan om het voor sommige aandeelhouders gemakkelijker te maken om de rechter te verzoeken de bedenktijd te beëindigen. De procedure bij de Ondernemingskamer zal openstaan voor alle aandeelhouders die ten minste een kapitaalbelang vertegenwoordigen dat overeenkomt met het statutaire recht om voorstellen voor de AVA-agenda te doen. Het wetsvoorstel werd op 23 maart 2021 door de Eerste Kamer aangenomen, ondanks stevige kritiek van de Senaatsfracties van de VVD, Forum voor Democratie, Otten en Nanninga op het wetsvoorstel. Het zetelaantal van deze fracties (24) was te weinig om het wetsvoorstel tegen te houden. Het wetsvoorstel is op 1 mei 2021 in werking getreden.

Kritisch was Eumedion ook over het **voorontwerp van de wet ‘toetsing economie en nationale veiligheid’**.³ Het voorontwerp voorziet in een toets op activiteiten die leiden tot wijzigingen in de zeggenschap of significante invloed in vennootschappen die in vitale processen werkzaam zijn of beschikken over sensitieve technologie. Indien er een risico is voor de nationale veiligheid, dan kan de Minister van Economische Zaken en Klimaat eisen en/of voorschriften verbinden aan het uitvoeren van de activiteit en deze in het uiterste geval verbieden. Eumedion vindt dit op zich begrijpelijk, maar heeft echter bedenkingen bij de voorgestelde vormgeving ervan. Eumedion vindt

---

² <http://bit.ly/2voE230>.

³ <http://bit.ly/3jF9K0I>.

het bijvoorbeeld onduidelijk welke vennootschappen precies onder de voorgestelde 'investeringsstoets' gaan vallen en wanneer precies een investering ter toetsing aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat moet worden voorgelegd. Daarnaast vindt Eumedion de mogelijke aantasting van rechten van onschuldige derden disproportioneel. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat als een bewaarbank om welke reden dan ook niet meewerkt aan een sanctie tegen de partij die een investering of overname had moeten melden alle klanten van die bank worden getroffen. Zij kunnen dan mogelijk niet stemmen op een AVA. Eumedion plaatst verder vraagtekens bij de afdwingbaarheid van de in het voorontwerp opgenomen bepalingen met extraterritoriale werking. Het definitieve wetsvoorstel is in december 2020 door de Ministerraad goedgekeurd en zal naar verwachting nog voor de zomer van 2021 bij de Tweede Kamer worden ingediend.

Eumedion was eveneens kritisch over de **SP-initiatiefwetsvoorstellen 'eerlijk delen' en 'eerlijk beslissen'**.⁴ Op grond van het wetsvoorstel 'eerlijk delen' moet elke vennootschap met meer dan 100 werknemers op verzoek van de OR een administratiekantoor (AK) oprichten waaraan jaarlijks 1% van het totaal uitstaande aandelen moet worden toegekend, totdat een belang van ten minste 10% door het AK wordt gehouden. Op die manier moeten werknemers voortaan "eerlijk delen" in de winst van de vennootschappen. Op grond van het wetsvoorstel 'eerlijk beslissen' moet de OR van grote vennootschappen een instemmingsrecht krijgen bij belangrijke besluiten, zoals de oprichting of sluiting van bedrijfsonderdelen, de aan- of verkoop van bedrijfsonderdelen en de salariering van topbestuurders. Op die manier wordt volgens de initiatiefnemer de "machtsbalans" tussen aandeelhouders en werknemers hersteld. In de reactie op de initiatiefwetsvoorstellen schreef Eumedion dat zij er voorstander van is dat werknemers van beursvennootschappen in het kader van een aandelenregeling een aandelenpositie in de vennootschap opbouwen en daardoor aandeelhouder worden. Eumedion meent dat dit werknemers kan prikkelen om zich voor langere termijn aan de vennootschap te binden en dit ook hun betrokkenheid bij het lange termijn reilen en zeilen van de onderneming kan vergroten. Aldus zullen de belangen van institutionele beleggers en werknemers meer parallel gaan lopen. Eumedion is echter geen voorstander van de voorgestelde (nogal omslachtige manier van) gratis toekenning van aandelen aan werknemers. Eumedion meent dat dit zou moeten lopen via de normale beloningssystematiek voor werknemers (bijvoorbeeld als onderdeel van de vaste beloning of als onderdeel van de bonusregeling). Eumedion toont zich ook geen voorstander van een instemmingsrecht voor de OR ten aanzien van belangrijke bestuursbesluiten en ten aanzien van bestuurdersbeloningen. Zij meent dat er via het bestaande adviesrecht van de OR al sprake is van eerlijke, gebalanceerde besluitvorming.

---

⁴ <http://bit.ly/3f7qYCO>.

Positief was Eumedion over het in juli 2020 gepresenteerde wetsvoorstel om **bestuurders en bepaalde medewerkers van financiële ondernemingen te verplichten de aandelen die zij als vast bezoldigingselement ontvangen voor ten minste vijf jaar aan te houden**.⁵ Deze maatregel brengt de belangen van bestuurders en werknemers meer in lijn met het langetermijnbelang van de vennootschap en hierdoor worden de kortetermijnrisico's ingeperkt. Eumedion steunt ook in algemene zin het principe dat bepaalde financiële ondernemingen transparant moeten maken op welke wijze zij zich rekenschap geven van en verantwoording afleggen over de bezoldigingen in relatie tot de maatschappelijke functie. Het is de verwachting dat het wetsvoorstel nog voor de zomer van 2021 plenair zal worden besproken in de Tweede Kamer.

2.2 Transparantie door beursvennootschappen

Eumedion vindt dat beursvennootschappen materiële financiële én niet-financiële informatie dienen te openbaren, zodat kapitaalverschaffers zich een goed beeld kunnen vormen van het reilen en zeilen van deze vennootschappen. In 2020 ging Eumedion's aandacht vooral uit naar de ontwikkeling van uniforme verslaggevingsstandaarden voor niet-financiële informatie, opdat deze informatie meer consistent, betrouwbaar en vergelijkbaar wordt.

Eumedion heeft in dat kader gepleit voor de **oprichting van een wereldwijde standaardzetter die internationale rapportagestandaarden voor de niet-financiële informatie** zou moeten gaan ontwikkelen.⁶ Deze standaardzetter zou onder de paraplu van de IFRS Foundation moeten vallen en zou moeten gaan functioneren naast de al bestaande standaardzetter voor de financiële informatie (IASB). Het in juli 2020 door Eumedion uitgebrachte *position paper* dienaangaande was het sluitstuk van een uitgebreide consultatie die plaatsvond na de publicatie van een *green paper* door Eumedion over het onderwerp in oktober 2019. De evaluatie van de ontvangen reacties zorgde voor een solide basis voor de in het *position paper* opgenomen standpunten. In het bijzonder dat beleggers moeite hebben om te beoordelen hoe een beursvennootschap langetermijnwaarde creëert en hoe de vennootschap tegemoetkomt aan de valide belangen van de maatschappij waar de niet-financiële resultaten van een vennootschap van steeds groter belang zijn, dat afdwingbare en consistente internationale verslaggevingsstandaarden nodig zijn om te verzekeren dat niet-financiële informatie getrouw wordt weergegeven en dat de accountant meer zekerheid moet geven over de informatie die is opgenomen in het bestuursverslag. Eind juli 2020 heeft Eumedion hierover een uitgebreid *feedbackstatement* gepubliceerd.⁷ Eumedion was verheugd dat de IFRS Foundation zich ook voorstander toonde van een uitbreiding van haar missie en werkzaamheden en reeds op 30

---

⁵ <http://bit.ly/30Jnu35>.

⁶ <http://bit.ly/3eYRdK1>.

⁷ <http://bit.ly/3j9vDoY>.

september 2020 een consultatiedocument uitbracht om te verkennen of er brede steun zou zijn om een *Sustainability Standards Board* (SSB) onder auspiciën van de IFRS Foundation op te richten. In haar reactie op dit consultatiedocument adviseerde Eumedion de Foundation om de oprichting van de SSB zo snel mogelijk vorm te geven. Hoe eerder de SSB is opgericht, hoe meer zij een alternatief zal zijn voor de zich al vormende wetgevingsinitiatieven van (onder andere) de EU.⁸

De Europese Commissie vroeg in juli 2020 de EFRAG namelijk om te onderzoeken of en zo ja hoe EFRAG kan worden ingericht als Europese standaardzetter voor niet-financiële verslaggeving. Om dit onderzoek uit te voeren stelde EFRAG in september 2020 een **multi-stakeholder Project Task Force (PTF)** in. De PTF moest (onder meer) bekijken of bestaande niet-financiële verslaggevingstandaarden hiervoor kunnen worden gebruikt, op welke wijze de standaarden kunnen worden gestructureerd, of aparte standaarden zouden moeten worden ontwikkeld voor de financiële sector, of de standaarden gefaseerd moeten worden ontwikkeld, te beginnen met een aantal algemene belangrijke prestatie-indicatoren en of er separate standaarden moeten worden ontwikkeld voor het midden- en kleinbedrijf. Eumedions duurzaamheidsbeleidsmedewerker Ron Gruijters nam zitting in deze PTF. Het PTF-eindrapport met in totaal 54 aanbevelingen werd op 8 maart 2021 gepubliceerd. De PTF adviseerde de Europese Commissie dat als zij besluit tot het opzetten van een Europese standaardzetter voor duurzaamheidsverslaggeving de uit te vaardigen standaarden *'principle-based'* zouden moeten zijn en er een duidelijk onderscheid zou moeten worden gemaakt tussen de vele verschillende *stakeholders* van duurzaamheidsverslaggeving enerzijds en de feitelijke gebruikers van deze verslaggeving anderzijds. Ook zo moeten worden gestreefd naar wereldwijde geharmoniseerde verslaggevingsstandaarden.

De suggestie voor de oprichting van een mogelijke Europese standaardzetter voor niet-financiële informatie werd gedaan in een in februari 2020 door de Europese Commissie gepubliceerd consultatiedocument over de herziening van de in 2014 totstandgekomen **Europese richtlijn niet-financiële informatie**. Ook in dit kader pleitte Eumedion ervoor om vooral te streven naar wereldwijde harmonisatie van verslaggevingsstandaarden ten aanzien van niet-financiële informatie.⁹ Eumedion sprak in haar reactie steun uit voor de bestaande 'materialiteitslens' van de Europese jaarrekeningrichtlijn; deze neemt het perspectief van beleggers als uitgangspunt. Als de primaire doelgroep van jaarverslagen zou worden verbreed naar alle *stakeholders* van de beursvennootschappen, waarop de Europese Commissie in consultatie hintte, bestaat het risico dat de jaarverslagen veel te dik worden: beursvennootschappen zouden dan de informatiebehoefte van al deze *stakeholders* moeten accommoderen. Voor beleggers zou materiële informatie dan moeilijker

---

⁸ <http://bit.ly/2LK68hw>.

⁹ <http://bit.ly/2U9OhIA>.

vindbaar worden. Wel zouden de meest materiële risico's en kansen die uit de zogenoemde materialiteitsanalyse komen in het jaarverslag moeten worden besproken. Eumedion sprak verder haar voorkeur uit voor "geïntegreerde verslaggeving": alle relevante duurzaamheidsinformatie moet in het statutaire jaarverslag, en dus niet in afzonderlijke verslagen, worden opgenomen. De Europese Commissie publiceerde op 21 april 2021 het uiteindelijke voorstel tot aanpassing van de richtlijn niet-financiële informatie. In het nu geheten voorstel voor een richtlijn duurzaamheidsverslaggevingsstandaarden wordt onder meer voorgesteld om EFRAG de taak te geven Europese ontwerpstandaarden voor duurzaamheidsinformatie op te stellen. Bij de opstelling ervan dienen wel de internationale ontwikkelingen ten aanzien van duurzaamheidsverslaggevingsstandaarden te worden betrokken. Het richtlijnvoorstel moet nog worden goedgekeurd door het Europees Parlement en de Europese Raad van ministers, waarbij beide instellingen amenderingsrecht hebben. Eumedion heeft gematigd positief op het richtlijnvoorstel gereageerd.¹⁰

2.3 Bevordering van de verantwoording door bestuur, RvC en externe accountant

Eumedion wil de verantwoording die wordt afgelegd door het bestuur, de RvC en de externe accountant aan de AVA bevorderen. In 2020 ging de aandacht van Eumedion vooral uit naar de verantwoording die werd afgelegd door besturen over de maatschappelijke effecten van het ondernemen, naar een versterking van het risicomanagement door beursvennootschappen naar aanleiding van het Wirecard-boekhoudschandaal en naar een meer diverse ondernemingsleiding.

Naar aanleiding van het verschijnen van de initiatiefnota 'Tegen slavernij en uitbuiting - een wettelijke ondergrens voor verantwoord ondernemen' van de Tweede Kamerfracties van de ChristenUnie, SP, PvdA en GroenLinks, onderschreef Eumedion in september 2020 het belang van brede naleving van de richtlijnen voor verantwoord ondernemen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).¹¹ Indien wetgeving het aangewezen instrument is om deze naleving te bevorderen, dan zou hiertoe bij voorkeur de Europese route gevolgd moeten worden. Eumedion schreef dat zij het standpunt van de initiatiefnemers deelt dat **wetgeving die *due diligence* ten aanzien van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO)** voor alle vennootschappen verplicht stelt, een logische volgende stap is indien blijkt dat het convenantenbeleid hieromtrent tekortschiet. Eumedion was het echter niet met de initiatiefnemers eens dat Europese regelgeving ten aanzien van *due diligence* nog lang op zich laat wachten. In haar commentaar wees Eumedion op verschillende aankomende Europese initiatieven. Zo presenteerde de Europese Commissie in oktober 2020 een consultatiedocument over de mogelijke inhoud van een

---

¹⁰ <http://bit.ly/2QJZFFA>.

¹¹ <http://bit.ly/3hexXbT>.

richtlijnvoorstel betreffende duurzame corporate governance en *due diligence*. In dit consultatiedocument presenteert de Europese Commissie verschillende ideeën om de zorgplicht van bestuurders en commissarissen jegens de belangrijkste *stakeholders* en de samenleving sterk uit te breiden. Een concreet richtlijnvoorstel wordt in juni 2021 verwacht.

Eumedion heeft in juni 2020 in het kader van een consultatiedocument over het eindrapport van het High-Level Forum on the Capital Market Union gepleit voor de invoering van **Europees toezicht op de financiële verslaggeving van beursvennootschappen en op accountantskantoren**.¹² Volgens Eumedion onderstreept het Wirecard-boekhoudschandaal de noodzaak hiervan.

Beursvennootschappen en accountantskantoren werken met internationale standaarden voor financiële verslaggeving. Om consistentie in het toezicht te creëren, is op zijn minst Europees toezicht op de naleving van deze standaarden nodig. De Europese Commissie gaf in oktober 2020 aan na te zullen denken over de invoering van Europees toezicht op accountantskantoren, maar sprak zich niet uit over Europees toezicht op de financiële verslaggeving van beursvennootschappen. De Europese Commissie denkt ten aanzien van een versterkte verantwoording over de financiële verslaggeving primair aan een verplichtstelling voor alle beursvennootschappen om een auditcommissie in te stellen en het verzwaren van de verantwoordelijkheid van het bestuur voor de opzet en adequate werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen voor de financiële verslaggeving. Daarnaast zouden de nationale toezichthoudende autoriteiten mogelijk meer handhavende bevoegdheden moeten krijgen ten aanzien van de financiële verslaggeving van beursvennootschappen.

Vanuit de overtuiging dat een diverse top bijdraagt aan betere besluitvorming en resultaten van beursvennootschappen heeft Eumedion in december 2020 steun gegeven aan het wetsvoorstel voor een ingroeiquotum van ten minste een derde vrouwen in de RvC van beursvennootschappen.¹³ Het wetsvoorstel beoogt de verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen in de top van grote vennootschappen evenwichtiger te maken. In dat kader deed Eumedion een aanvullend pleidooi om in het wetsvoorstel de bepaling op te nemen dat beursvennootschappen zouden moeten streven naar minimaal een derde vrouwen in het bestuur en in de subtop. Dat voorstel werd niet door het kabinet en de Tweede Kamer overgenomen. Het wetsvoorstel werd in februari 2021 door de Tweede Kamer aangenomen.

---

¹² <http://bit.ly/3idaeu9>.

¹³ <http://bit.ly/39BY2Bj>.

2.4 Betrokken en verantwoord aandeelhouderschap

Eumedion propageert betrokken aandeelhouderschap en het integreren van duurzaamheidsfactoren in het beleggings-, stem- en betrokkenheidsbeleid van institutionele beleggers. In 2020 ging, net als in eerdere jaren, de aandacht met name uit naar het laatste onderwerp.

Zo ging Eumedion in haar op 15 juli 2020 ingediende reactie op de consultatie van de Europese Commissie omtrent de herziening van de strategie voor duurzame financiering uitgebreid in op de belangrijkste uitdagingen en kansen voor een verdere verduurzaming van de financiële sector.¹⁴ In de reactie onderschreef Eumedion de onverminderd belangrijke rol van die financiële sector in de transitie naar een duurzame toekomst. Gelet hierop ondersteunt Eumedion de Europese Commissie volledig in haar streven naar een verdere ontwikkeling en verfijning van de Europese aanpak voor een duurzame financiële sector. Tegelijkertijd wees Eumedion er in haar reactie in zijn algemeenheid op dat het stellen van voorspelbare en consistente duurzaamheidsdoelstellingen in de reële economie het meest directe beleidsinstrument is voor een spoedige transitie naar een duurzame economie en samenleving. Dergelijk beleid dient echter niet beperkt te zijn tot klimaatgerelateerde vraagstukken. Zo kennen ecologische vraagstukken vaak een sociale dimensie, en is goed ondernemingsbestuur een voorwaarde om duurzaamheidsvraagstukken effectief te adresseren. De financiële wetgeving dient volgens Eumedion hiermee in lijn te worden gebracht. Dat betekent dat de Europese Commissie met name dient te investeren in het benodigde instrumentarium om marktpartijen in staat te stellen materiële duurzaamheidsfactoren volledig te integreren in hun investeringsbeleid. Daarbij merkte Eumedion in haar reactie op dat de opvolging van de vele recente initiatieven (in verschillende fasen van implementatie) reeds een grote uitdaging vormt voor de financiële marktpartijen in de komende jaren. Eumedion heeft de Europese Commissie daarom opgeroepen terughoudend te zijn met het stapelen van nieuwe vereisten en deze te temporiseren. Op die manier krijgen de verschillende initiatieven ook voldoende kans om de effectiviteit te bewijzen en om de onderlinge stroomlijning te optimaliseren.

In reactie op de initiatiefnota 'Van oliedom naar gezond verstand: verduurzaming van de financiële sector' van de Tweede Kamerfracties van GroenLinks, D66, ChristenUnie en CDA benadrukte Eumedion dat een consistente Europese aanpak ten aanzien van de verduurzaming van de financiële sector de voorkeur verdient boven een nationale aanpak.¹⁵ Ook in deze reactie uitte Eumedion haar wens om een internationale standaardzetter voor niet-financiële verslaggeving op te richten. Eumedion wees bovendien op het belang van het op Europees niveau formuleren van heldere en geharmoniseerde definities voor alle investeringen, waarbij alle ESG-factoren die op de

---

¹⁴ <http://bit.ly/2Zt7Hol>.

¹⁵ <http://bit.ly/3dJZQY5>.

lange termijn invloed hebben op het vermogen om waarde creëren worden meegenomen. Eumedion kan zich voorstellen dat een dergelijke gemeenschappelijke taal ook wordt verbreed, om zo niet alleen de positieve mate van 'groenheid' weer te geven, maar ook de negatieve bijdrage aan duurzaamheidsvraagstukken.

2.5 Belangrijkste aandachtspunten voor 2021

Eumedion zal in 2021 commentaar geven op de volgende, voor institutionele beleggers, belangrijke beleidsvoorstellen¹⁶:

1. Het richtlijnvoorstel over duurzame corporate governance en *due diligence*.
2. Het voorstel tot wijziging van de richtlijn niet-financiële informatie.
3. Het vernieuwde Sustainable Finance Actieplan.
4. Het wetsvoorstel om een lagere meldingsdrempel voor aandeelhouders in te voeren.
5. Het wetsvoorstel 'toetsing economie en nationale veiligheid'.

---

¹⁶ Zie voor meer informatie over deze en andere voorstellen het Eumedion Beleidsplan 2020: <http://bit.ly/36WguzU>.

3. EUMEDION: OVERLEGPLATFORM MET BEURSVENNOOTSCHAPPEN

Eumedion biedt haar deelnemers een platform om in gezamenlijk verband te overleggen met Nederlandse beursvennootschappen en om gezamenlijk te overleggen over onderwerpen die op de agenda van AVA's van deze vennootschappen staan.

Het secretariaat van Eumedion ondersteunt dit proces door:

- a. Het organiseren van een dialoog met de belangrijkste beursvennootschappen;
- b. Het faciliteren van de deelnemers bij het bezoeken van AVA's en het uitoefenen van het stemrecht aldaar;
- c. Het monitoren van de agenda's van AVA's en de jaarlijkse financiële verslaggeving van de Nederlandse beursvennootschappen en het verzenden van een *alert* naar alle deelnemers in het geval er een controversieel onderwerp op de agenda van de AVA staat;
- d. Het opstellen van een evaluatie van het aandeelhoudersvergaderingen- en jaarverslagenseizoen en het verzenden van de speerpuntenbrief naar de Nederlandse beursvennootschappen.

3.1 Het organiseren van een dialoog met de belangrijkste beursvennootschappen

In de afgelopen jaren wordt het belang van een dialoog tussen de vennootschap en haar aandeelhouders, zowel vóór als tijdens de AVA, steeds sterker benadrukt. Dat blijkt onder meer uit de in 2019 in werking getreden implementatiewet herziene richtlijn aandeelhoudersrechten en de Nederlandse *Stewardship Code*.

Eumedion heeft in 2020 voor haar deelnemers met 42 (2019: 30) verschillende Nederlandse beursvennootschappen in totaal 76 (2019: 49) dialogen georganiseerd. De grote stijging van het aantal dialogen in 2020 in vergelijking met 2019 hangt vooral samen met het grote aantal dialogen over ontwerpvoorstellen tot wijziging van het bezoldigingsbeleid van diverse beursvennootschappen. Als gevolg van de implementatiewet herziene richtlijn aandeelhoudersrechten moesten de meeste beursvennootschappen tijdens de AVA 2020 een gewijzigd bezoldigingsbeleid ter vaststelling aan de AVA voorleggen. Daarnaast vonden er vervolgoverleggen plaats wanneer het voorstel door de AVA werd verworpen en wanneer de adviserende stemming over het bezoldigingsverslag relatief veel tegenstemmen ontmoette. Daarnaast had de coronapandemie een impact. Vooral de grote beursvennootschappen waren bereid om vaker en langer met Eumedion en haar deelnemers in dialoog te gaan, waarschijnlijk om een groot aantal schriftelijke vragen voor de virtuele AVA te voorkomen en omdat de virtuele AVA weinig tot geen ruimte bood voor goed overleg en interactie.

Tot slot waren er een aantal belangrijke buitengewone AVA's, waaronder de 'unificatie-BAVA' van Unilever. Met Unilever werden in 2020 in totaal maar liefst negen dialogen gevoerd.

Ter voorbereiding op elke dialoog werd door het Eumedion-secretariaat een inventarisatie gemaakt van mogelijk te bespreken onderwerpen, waaronder in ieder geval de speerpunten uit de jaarlijkse speerpuntenbrief. In een voorbereidende *conference call* met de deelnemers werden de onderwerpen geprioriteerd en werd de definitieve agenda opgesteld die vervolgens werd gedeeld met de desbetreffende beursvennootschap.

Voor het tweede achtereenvolgende jaar werd ook met een aantal ondernemingsraden overleg gevoerd over zaken die op de AVA-agenda stonden. In totaal vonden vijf van dergelijke overleggen plaats.

3.2 Het faciliteren van de deelnemers in het deelnemen aan AVA's en het uitoefenen van het stemrecht

Normaal gesproken faciliteert het Eumedion-secretariaat het bezoeken van AVA's door deelnemers en het uitoefenen van het stemrecht aldaar door onder andere de gegevens van de afgevaardigden van de deelnemers die de AVA's bezoeken, rond te sturen. Aangezien de Eumedion-deelnemers de AVA's in 2020 niet fysiek konden of wilden bezoeken, kon deze faciliteit in 2020 niet worden geboden. Deelnemers waren in de meeste gevallen verplicht om hun steminstructie voorafgaand aan de AVA bij de notaris aan te leveren of om *live*, tijdens de AVA, elektronisch te stemmen.

3.3 Het monitoren van de agenda's van AVA's en de jaarlijkse financiële verslaggeving van de Nederlandse beursvennootschappen en het verzenden van een *alert* naar alle deelnemers in het geval er een controversieel onderwerp op de agenda van de AVA staat

Het Eumedion-secretariaat heeft in 2020 zowel alle agenda's van de AVA's van de Nederlandse beursvennootschappen als de corporate governance- en duurzaamheidsparagrafen van alle jaarverslagen en de beschikbare duurzaamheidsverslagen bestudeerd. In totaal werden 1037 stempunten beoordeeld en werd voor de AVA van elf (2019: tien) beursvennootschappen de zogenoemde *alert*procedure in werking gesteld.

De *alert*procedure wordt in werking gesteld op het moment dat het Eumedion-secretariaat een mogelijk controversieel onderwerp op een AVA-agenda signaleert. Op dat moment wordt de Eumedion-deelnemer die de AVA van de betreffende beursvennootschap gaat bezoeken op de hoogte gesteld, evenals de voorzitter van de Beleggingscommissie. Deze personen besluiten

vervolgens om in contact te treden met de beursvennootschap om nadere uitleg te vragen en om de Beleggingscommissie van Eumedion bijeen te roepen. Op het moment dat de Beleggingscommissie besluit dat het betreffende voorstel (flagrant) in strijd is met de Nederlandse wet- en regelgeving, de Nederlandse corporate governance code en/of het Eumedion Handboek Corporate Governance wordt, na kennisgeving van de Eumedion-voorzitter, door het Eumedion-secretariaat een *alert* uitgestuurd naar alle deelnemers van Eumedion. Van de elf keer dat in 2020 de *alert*procedure voor een AVA in werking werd gesteld, werd in tien gevallen daadwerkelijk een *alert* uitgestuurd. De reden hiervoor is dat in één geval de vennootschap naar aanleiding van de concepttekst van de *alert* meer transparantie verschaftte over het voorgestelde bezoldigingsbeleid. De verzonden *alerts* hadden betrekking op voorstellen tot wijziging van het bezoldigingsbeleid voor het bestuur (vijf maal), het bezoldigingsverslag (twee maal), een voorstel tot wijziging van de statuten (drie maal), een fusievoorstel (één maal) en een aandeelhoudersresolutie (één maal). In drie gevallen droeg de *alert* ertoe bij dat het desbetreffende voorstel door de AVA werd verworpen. In de andere gevallen ontmoette het voorstel een relatief hoog aantal tegenstemmen.

3.4 Het opstellen van een evaluatie van het AVA- en jaarverslagenseizoen en het verzenden van de speerpuntenbrief naar de Nederlandse beursvennootschappen

Kort na het AVA-seizoen heeft Eumedion een evaluatie van het AVA-seizoen 2020 opgesteld waarin de belangrijkste bevindingen en conclusies vanuit het perspectief van institutionele beleggers zijn weergegeven. Ook werd verslag gedaan van de bevindingen rond de Eumedion Speerpuntenbrief.¹⁷ Een bewerking van de evaluatie is verschenen in het juridisch vaktijdschrift Ondernemingsrecht.

De hoofdpunten van de evaluatie waren:

- In totaal werden tijdens het AVA-seizoen 2020 iets meer dan 1000 voorstellen in stemming gebracht. 50 van deze voorstellen ontmoetten meer dan 20% tegenstemmen. 18 voorstellen werden door de AVA verworpen en 20 voorstellen werden vóór de AVA ingetrokken. Twee voorstellen konden slechts met behulp van een 'bevriend' administratiekantoor worden aangenomen. Voor het eerst in de geschiedenis werden meer bezoldigingsgerelateerde AVA-voorstellen verworpen dan voorstellen gerelateerd aan de machtiging van het bestuur om nieuwe aandelen uit te geven.
- 41 AVA's werden puur virtueel gehouden, overeenkomend met 43% van het totaal aantal gehouden AVA's. Bij de andere AVA's werden aandeelhouders ontmoedigd om te komen; bij deze AVA's waren tussen de 0 en 9 aandeelhouders fysiek aanwezig. Omdat de meeste AVA's puur virtueel werden gehouden, kon de AVA nauwelijks haar functie als overleg- en

---

¹⁷ <http://bit.ly/3evs1TR>.

verantwoordingsplatform uitoefenen. Vragen moesten voorafgaand aan de AVA schriftelijk worden ingediend en zij werden over het algemeen summier door bestuurders en commissarissen beantwoord. Aandeelhouders moesten veelal ook voorafgaand aan de AVA hun steminstructies aanleveren, zodat de discussie op de AVA – zo die er al was – er eigenlijk niet meer toe deed. Eumedion vraagt zich daarom af of het in de toekomst niet beter is om het moment van discussie, verantwoording en overleg los te koppelen van het moment van stemming. Op die manier kan de kwaliteit van de antwoorden op de aandeelhoudersvragen nog van invloed kan zijn op het stemgedrag. Shell deed dat in 2020 en dat is veel Eumedion-deelnemers goed bevallen.

- De coronapandemie zorgde slechts voor een lichte daling van de participatiegraad van aandeelhouders aan de besluitvorming op de AVA: gemiddeld 72,3% bij de AEX-vennootschappen (2019: 73,2%) en 63,3% bij de AMX-vennootschappen (2019: 65,9%). Vooral particuliere beleggers namen in 2020 minder de moeite om te stemmen op de AVA, mogelijk omdat zij niet fysiek aan de AVA-stemming konden deelnemen.
- Het aantal vrouwelijke bestuurders en commissarissen steeg sterk. Halverwege 2020 hadden de AEX-vennootschappen gemiddeld 19% vrouwelijke bestuurders. In 2019 was dat nog maar 10%. Voor het eerst in de geschiedenis werden in het AVA-seizoen 2020 meer nieuwe vrouwelijke dan mannelijke commissarissen benoemd (35 van de 67 nieuw voorgedragen commissarissen). Inmiddels voldoen alle AEX-vennootschappen aan het komende wettelijke quotum van ten minste een-derde vrouwelijke commissarissen, uitgezonderd Just Eat Takeaway.com.
- Twaalf beursvennootschappen hadden ultimo 2020 een *deadline* gesteld om als bedrijf geheel 'klimaatneutraal' te opereren. Philips en Signify waren dat eind 2020 al, terwijl Shell, DSM, AkzoNobel, Boskalis en Vopak 2050 als streefjaar hebben.
- Een recordaantal van 37 beursvennootschappen kon geen 'schone' controleverklaring van de accountant bij hun jaarrekening voegen.

4. EUMEDION: PARTICIPANT IN NATIONALE EN INTERNATIONALE GREMIA

Eumedion participeert in verschillende nationale en internationale organisaties om het geluid van de bij Eumedion aangesloten institutionele beleggers te laten horen en om reeds in een vroeg stadium betrokken te zijn bij de totstandkoming van beleid dat institutionele beleggers (mogelijk) zal raken.

4.1 Monitoring Commissie Corporate Governance Code

De Monitoring Commissie Corporate Governance Code is samengesteld door de organisaties die in 2003 de Commissie Tabaksblad hebben ingesteld (de zogenoemde schragende partijen). Hiertoe behoort onder meer (de rechtsvoorganger van) Eumedion. De huidige Monitoring Commissie wordt voorgezeten door Pauline van der Meer Mohr, onder meer commissaris bij DSM en president-commissaris bij accountantskantoor EY. Roderick Munsters, tussen 2004 en eind 2009 voorzitter van Eumedion en haar rechtsvoorganger SCGOP, zit op aanbeveling van Eumedion en de VEB in de commissie. Eind 2020 publiceerde de commissie haar tweede monitoringrapport. De commissie organiseerde in 2020 een aantal 'werktafels' om een aantal onderwerpen met de schragende partijen te bespreken. Eumedion nam aan deze werktafels deel.

4.2 Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ)

Eumedion heeft per jaareinde 2020 de participatie in de RJ beëindigd. Daarmee kwam een einde aan ruim 13 jaar lidmaatschap van de RJ. Op basis van een evaluatie van de participatie in de RJ kwam het Eumedion-bestuur tot de conclusie dat de financiële en personele bijdrage aan het werk van de RJ niet (langer) te rechtvaardigen zijn. Het tijdsbeslag van de maandelijkse RJ-vergadering en de voorbereiding daarop was onevenredig; de tijdsbesteding en werkzaamheden (van Martijn Bos) voor deze maandelijkse raadsvergaderingen droegen onvoldoende bij aan de invloed die Eumedion (voor haar deelnemers) rechtstreeks kan uitoefenen op nationale en internationale verslaggeving. In plaats van indirect via de RJ, brengt Eumedion haar visie rechtstreeks in bij de desbetreffende (nationale of internationale) instanties, regelgevers en standaardzetter (zoals EFRAG, IASB/IFRS Foundation, IIRC en Europese Commissie). Deze rechtstreekse inbreng of deelname door Eumedion wordt door genoemde instanties goed gewaardeerd en/of gehoord. Daarnaast ervaart Eumedion (ondanks haar inspanningen) de RJ als te conservatief bij het invulling geven aan haar ambitie om goede verslaggeving na te streven. Bovendien is voor de Eumedion-deelnemers slechts een beperkt deel van de werkzaamheden van de RJ relevant. De RJ-activiteiten zien vooral op de verslaggeving van niet-beursvennootschappen, terwijl Eumedion zich juist richt op beursvennootschappen waarop de internationale (IFRS) verslaggevingsstandaarden van toepassing zijn en in toenemende mate ook op niet-financiële (ESG-)verslaggeving. De ontwikkelingen op laatstgenoemd terrein gaan snel en zijn

uiterst relevant voor institutionele beleggers en vergen in de ogen van Eumedion een hoger ambitieniveau dat eerder richting *thought leadership* gaat. Mede op verzoek van de RJ-voorzitter blijft Eumedion wel participeren in het bestuur van de Stichting voor de Jaarverslaggeving (SJ). In de vergaderingen van het SJ-bestuur, die ten minste tweemaal per jaar plaatsvinden, worden de actuele ontwikkelingen en plannen van de RJ besproken, waarbij de inbreng en visie van Eumedion zeer op prijs worden gesteld. De SJ vindt kennisname van de visie van institutionele beleggers – als belangrijke gebruikers van verslaggeving – van groot belang voor het werk en doelstelling van SJ/RJ.

4.3 Adviserend panel van vertegenwoordigende organisaties van de AFM

Eumedion is in 2010 op uitnodiging van de AFM lid geworden van het adviserend panel van vertegenwoordigende organisaties van de AFM. Het adviserend panel komt twee keer per jaar samen en kan dan vragen stellen en advies geven over het jaarplan, de begroting, de kosten van het toezicht en de jaarverantwoording van de AFM. Het overleg tussen de AFM en het adviserend panel heeft twee doelen: i) instellingen die onder toezicht van de AFM staan, kunnen invloed uitoefenen op de financiën en het beleid van de AFM en ii) de AFM krijgt inzicht in de financiële gevolgen die het toezicht heeft voor de instellingen. De AFM kan door het overleg ook weer haar eigen functioneren verbeteren. Als gevolg van de uitbraak van het coronavirus, organiseerde de AFM in 2020 slechts één vergadering. Deze werd door Rients Abma virtueel bijgewoond.

4.4 Commissie Kapitaalmarkt van de AFM

Sinds 1 oktober 2018 is de Eumedion-directeur lid van de Commissie Kapitaalmarkt van de AFM. Deze commissie adviseert het bestuur van de AFM over casuïstiek, wetgevingsaspecten en interpretaties op het gebied van openbare biedingen, marktmisbruik en prospectussen. Verder adviseert de commissie over de hoofdlijnen van het beleid ten aanzien van het toezicht op financiële verslaggeving en het toezicht op accountantsorganisaties. Daarnaast zijn de leden beschikbaar voor advies en presentaties en worden zij geregeld betrokken bij verschillende actuele AFM-aangelegenheden. De Eumedion-directeur is in 2020 aanwezig geweest bij alle twee commissievergaderingen.

4.5 Commissie Financiële Verslaggeving & Accountancy van de AFM

Op uitnodiging van de AFM heeft Martijn Bos sinds 1 maart 2020 zitting in de Commissie Financiële Verslaggeving & Accountancy van de AFM. De Commissie is ingesteld om een bijdrage te leveren aan de bredere oordeelsvorming van de AFM over het toezicht op de financiële verslaggeving en op accountantsorganisaties waarbij het veelal beleidsmatige aspecten betreft. In 2020 is Martijn Bos virtueel aanwezig geweest bij alle twee vergaderingen van deze commissie.

4.6 International Corporate Governance Network

ICGN is het wereldwijde netwerk van institutionele beleggers dat onder meer tot doel heeft goede corporate governance in de wereld te bevorderen. Het doet dit onder andere door *best practices* voor zowel beursvennootschappen als institutionele beleggers te ontwikkelen, door te reageren op consultaties en voorstellen voor wetgeving van nationale en internationale overheden op het terrein van corporate governance en door een platform te bieden waar leden elkaar kunnen ontmoeten. Dit gebeurt onder andere door het organiseren van congressen. Claudia Kruse (APG Asset Management) is sinds 2016 lid van het ICGN-bestuur. Daarnaast is Rients Abma lid van de Shareholder Rights Committee. Verder zijn diverse afgevaardigden van Eumedion-deelnemers lid van verschillende ICGN-commissies.

4.7 Global Network of Investor Associations

Eumedion is sinds 2013 lid van het GNIA, een parapluorganisatie van de nationale organisaties die de belangen van institutionele beleggers behartigen. Ongeveer één keer per twee maanden wordt een *conference* of *videocall* gepland om de belangrijkste ontwikkelingen in de landen waar de nationale beleggersplatformen zetelen, te bespreken en om (als dat dienstig is) elkaar te ondersteunen. Naast Eumedion zijn lid van GNIA: de Asian Corporate Governance Association (ACGA), de Australian Council of Superannuation Investors (ACSI), de Australian Institute of Superannuation Trustees (AIST), de Maleisische Institutional Investors Council, de Braziliaanse Association of Capital Markets Investors (AMEC), de Italiaanse organisatie van vermogensbeheerders Assogestioni, de Canadian Coalition of Good Governance, de Amerikaanse Council of Institutional Investors (CII), de Franse organisatie van vermogensbeheerders AFG, de Britse organisatie van vermogensbeheerders Investment Association, het Britse Investor Forum en het Duitse instituut voor beleggingsprofessionals DVFA. ICGN verzorgt het secretariaat van GNIA. De Eumedion-directeur heeft in 2020 aan vijf van de zes *videocalls* deelgenomen.

4.8 Global Stewardship Codes Network

Eumedion participeert sinds 2016 in het Global Stewardship Codes Network. Dit is een informeel netwerk van alle opstellers van nationale gedragscodes voor institutionele beleggers ('Stewardship Codes'). Periodiek wordt informatie uitgewisseld over de ontwikkelingen op het terrein van aandeelhoudersverantwoordelijkheden en de monitoring van de gedragscodes. Eumedion heeft in 2011 voor haar deelnemers de 'Best practices voor betrokken aandeelhouderschap' opgesteld, die in 2018 werden 'opgevolgd' door de eerste versie van de Nederlandse Stewardship Code. Naast Eumedion zijn de opstellers van de Stewardship Codes van Brazilië, Canada, Denemarken, Italië, Japan, Kenia, Maleisië, Singapore, Taiwan, Thailand, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten,

Zuid-Afrika, Zuid-Korea en Zwitserland bij het informele netwerk aangesloten. De Eumedion-directeur heeft in 2020 aan een *videocall* deelgenomen en Ron Gruijters aan twee.

4.9 IFRS Advisory Council

Sinds 1 januari 2020 is Eumedion lid van de IFRS Advisory Council. De IFRS Advisory Council adviseert de IFRS Trustees en de IASB over strategische en operationele onderwerpen en bestaat uit 51 organisaties en individuen. De leden vertegenwoordigen onder meer opstellers, gebruikers en controleurs van de financiële verslaggeving. Daarnaast zijn academici, toezichthouders en standaardzetters lid van de adviesraad. Naast Eumedion vertegenwoordigen ook de Amerikaanse CII, de Britse Investment Association en het ICGN beleggers in de adviesraad. De Europese Commissie en de Amerikaanse en Japanse beurstoezichthouders zijn waarnemers. Martijn Bos, beleidsmedewerker Verslaggeving en Audit, vertegenwoordigt Eumedion in de vergaderingen van de IFRS Advisory Council. Deze Council vergaderde in 2020 drie keer. Martijn Bos nam aan alle vergaderingen deel.

4.10 User Panel van de European Financial Reporting Advisory Group

Martijn Bos heeft sinds eind 2011 zitting in het User Panel van EFRAG. EFRAG is het adviesorgaan van de Europese Commissie op het terrein van financiële verslaggeving. Martijn Bos heeft in 2020 aan drie vergaderingen van het User Panel deelgenomen.

4.11 Werkgroep Audit Quality Indicators van de Kwartiermakers Toekomst Accountancysector

De aanbevelingen van de eindrapporten van de Commissie Toekomst Accountancysector en de Monitoring Commissie Accountancy hebben geresulteerd in de benoeming door de Minister van Financiën van twee 'kwartiermakers' per 1 mei 2020. Deze kwartiermakers hebben in september 2020 drie werkgroepen ingesteld die moeten bijdragen aan de totstandkoming van zogenoemde *Audit Quality Indicators* (AQI's). Martijn Bos heeft deelgenomen aan circa 14 virtuele bijeenkomsten van de subwerkgroep 'Dossierkwaliteit/output'. Naar verwachting zullen de kwartiermakers in de eerste helft van 2021 suggesties ten aanzien van AQI's presenteren.

4.12 Beurgenoteerde-OOB Commissie van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

Eumedion-directeur Riens Abma is in maart 2015 benoemd tot lid van de commissie Beurgenoteerde-OOB Commissie (BOC) van de NBA. De BOC adviseert het NBA-bestuur op onderwerpen die specifiek de accountantskantoren die de jaarrekeningen van beursvennootschappen controleren, raken. De commissie bestaat uit leden van auditcommissies van

beursvennootschappen, accountants, (wetenschappelijke) adviseurs en vertegenwoordigers van aandeelhouders. De commissie vergadert ongeveer vier keer per jaar. Rients Abma heeft in 2020 aan alle drie commissievergaderingen deelgenomen. Begin 2021 is de BOC omgevormd tot het NBA Stakeholdersforum waarbij Rients Abma werd gekozen tot voorzitter.

4.13 Onderzoekscentrum Onderneming & Recht van de Radboud Universiteit Nijmegen

Eumedion is sinds 2008 partner van het Onderzoekscentrum Onderneming & Recht (OO&R). In het OO&R hebben de rechtswetenschap en de juridische praktijk hun krachten gebundeld. Naast de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit Nijmegen participeert hierin een aantal toonaangevende advocaten- en notariskantoren en ondernemingen. Door te participeren in het OO&R kan Eumedion invloed uitoefenen op de onderzoeksprojecten van het OO&R. In het bijzonder kan zij dit door het doen van voorstellen voor nieuwe projecten en het aanleveren van onderzoekers en redacteurs voor bepaalde onderzoeksbundels. Tevens bestaat de mogelijkheid om actief bij te dragen aan een onderzoek, wat de zichtbaarheid en kenbaarheid van Eumedion vergroot en bijdraagt aan de kennisverbreding van het Eumedion-secretariaat. De jaarlijkse curatoriumvergadering werd in 2020 bijgewoond door Rients Abma.

5. EUMEDION: DIENSTVERLENING AAN DEELNEMERS EN HET INFORMEREN VAN ANDERE BELANGHEBBENDEN

Eumedion wenst een *thought leader* te zijn op het terrein van corporate governance en duurzaamheid. Zij ziet het als haar taak om haar deelnemers te informeren over de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van corporate governance en duurzaamheid. Vlak voor de uitvaardiging van de eerste overheidsmaatregelen ter indamming van het coronavirus kon Eumedion op 9 maart 2020 nog een fysieke rondetafelbijeenkomst organiseren over haar in oktober 2019 gepubliceerde *green paper* over de toekomst van de niet-financiële verslaggeving. Daarna vonden uitsluitend nog webinars plaats. Deze hadden betrekking op achtereenvolgens de aantrekkelijkheid van de effectenbeurs, de implementatie van de richtlijn herziene aandeelhoudersrechten en de Stewardship Code, de toekomst van de AVA, de toekomst van bestuurdersbeloningen en ‘Nederland, beschermingsparadijs?’ De webinars kwamen in de plaats van het jaarlijkse Eumedion-symposium.

Verder hebben het Eumedion-bestuur en -secretariaat ook in 2020 deelgenomen aan verschillende symposia en debatten en verschillende (opiniërende) artikelen geschreven om het gedachtengoed van institutionele beleggers en de Eumedion-posities onder een breder publiek onder de aandacht te brengen. Ook is elke maand een Eumedion nieuwsbrief gepubliceerd.

5.1 Rondetafelbijeenkomst over het Eumedion *Green Paper* toekomst niet-financiële verslaggeving

Eumedion organiseerde op 9 maart 2020, in samenwerking met Accountancy Europe een rondetafelbijeenkomst. Hierin stonden het Eumedion *green paper* en Accountancy Europe's Cogito Paper inzake de toekomst niet-financiële verslaggeving centraal. Vertegenwoordigers van onder meer beursvennootschappen, beleggers, accountants, ‘*standard setters*’, beleidsmakers en toezichthouders gingen, onder leiding van Kris Douma (voorheen werkzaam bij UN PRI), in debat over de oprichting van een wereldwijde standaardzetter voor niet-financiële verslaggeving. Tijdens de bijeenkomst bleek er brede steun te zijn voor de oproep van Eumedion om de door beursvennootschappen gepubliceerde en te publiceren niet-financiële informatie te standaardiseren. Er bleken nog wel verschillen van mening te zijn over welke instantie moet zorgen voor de gewenste standaardisatie. Sommigen steunden het idee van Eumedion en Accountancy Europe om de IFRS Foundation hiervoor aan te wijzen. Anderen meenden dat een dergelijk proces (te) lang gaat duren en toonden zich voorstander van een meer pragmatische oplossing in de tussentijd. In die ‘tussenperiode’ zouden beursvennootschappen moeten worden opgeroepen om de bestaande, meest gehanteerde niet-financiële verslaggevingsraamwerken van de SASB, GRI, TCFD en IIRC toe

te passen. De Europese Commissie zou een belangrijke stimulerende rol kunnen spelen om tot een wereldwijd verslaggevingsraamwerk te komen. Hoe het uiteindelijk geharmoniseerde niet-financiële verslaggevingsraamwerk eruit zal zien, zal deels ook afhangen van de keuze van de primaire doelgroep van dergelijke verslaggeving en de daarbij horende materialiteit. De participanten aan de rondetafel verschilden van mening of de beursvennootschappen alleen die niet-financiële informatie moeten opnemen die 'financieel materieel' is of dat een 'multi-stakeholder lens' moet worden toegepast. In dat laatste geval zullen vennootschappen ook moeten rapporteren over zaken die vanuit maatschappelijk oogpunt van belang zijn, ook zonder dat deze informatie voor de onderneming financieel (al) materieel is. Eumedion en Accountancy Europe hebben de bevindingen en conclusies betrokken bij het opstellen van hun definitieve standpunt over welke organisatie(s) uiteindelijk moet(en) zorgen voor de wereldwijde standaardisatie van niet-financiële verslaggeving. De samenvatting van de belangrijkste punten uit de rondetafel discussie is te vinden op de website van Eumedion.¹⁸

5.2 Virtuele rondetafelbijeenkomst over de aantrekkelijkheid van de effectenbeurs voor ondernemingen en beleggers

Op 3 juni 2020 organiseerde Eumedion, in samenwerking met Euronext, CFA Institute en European Issuers/VEB, een virtuele rondetafelbijeenkomst over de aantrekkelijkheid van de effectenbeurs voor vennootschappen en beleggers. De rondetafelbijeenkomst werd georganiseerd naar aanleiding van de oplevering van een rapport met aanbevelingen om beursgangen in de EU aantrekkelijker te maken. Eumedion zat in de werkgroep die het rapport had opgesteld. Het rapport werd op 2 maart 2020 aan de Europese Commissie aangeboden. Aan de rondetafelbijeenkomst deden vertegenwoordigers van beleggers, vennootschappen, handelsplatformen, politiek, beleidsmakers en toezichthouders mee. Dankzij de bijeenkomst zijn er verschillende nieuwe initiatieven besproken om een beursgang in Nederland aantrekkelijker te maken. Zo kwam onder meer de mogelijkheden tot het stimuleren van een 'aandelencultuur' aan de orde, met het doel om het beleggen onder particulieren populairder te maken, tegen de achtergrond van de aanhoudend lage rente en het belang van het opbouwen van een aanvullend pensioen. Goede educatie en stevig toezicht werden als sleutelfactoren gezien. Daarnaast kwam de spanning tussen het belang van een adequate bescherming van beleggers en het belang van flexibele noterings- en governance-eisen aan de orde en de mogelijkheden en voorwaarden om meer ondernemingen via 'special acquisition vehicles' naar de beurs te brengen, zoals CM.com in het begin van 2020. Het webinar kan nog steeds worden teruggekeken.¹⁹

---

¹⁸ <http://bit.ly/2w4vHT2> .

¹⁹ https://channel.royalcast.com/euronextwebcast/#!/euronextwebcast/20200603_1.

5.3 Rondetafelbijeenkomst 'Tax Good Governance'

Op 10 september 2020 organiseerde Eumedion, in samenwerking met ABP en Stibbe, een hybride rondetafelbijeenkomst over 'Tax Good Governance'. Aan de rondetafelbijeenkomst deden 17 personen mee, afkomstig van beursvennootschappen, institutionele beleggers, het Ministerie van Financiën en de belastingadviespraktijk. De discussie vond plaats aan de hand van stellingen over wat onder een verantwoord belastingbeleid moet worden verstaan. De bevindingen en conclusies van de rondetafelbijeenkomst worden door Eumedion gebruikt als *input* voor de evaluatie en actualisering van het Eumedion *position statement* over belastingbeleid en –transparantie, dat dateert van 15 februari 2019. Eumedion hoopt in de eerste helft van 2021 een aangescherpt *statement* te kunnen publiceren.

5.4 Online kennissessie Implementatie 'SRD II' en Eumedion Stewardship Code

Eumedion hield op 29 september 2021 een online kennissessie, die gericht was op praktische onderwerpen en de uitwisseling van *best practices* rond de implementatie van de herziene richtlijn aandeelhoudersrechten ('SRD II') en van de Nederlandse Stewardship Code. De kennissessie werd voor en door Eumedion-deelnemers georganiseerd. Onder leiding van Ron Gruijters (Eumedion-beleidsmedewerker duurzaamheid) bespraken Michiel van Esch (Robeco), Frank Huitema (Mediahuis Nederland Pensioenfonds) en Daan Spaargaren (PME) drie onderwerpen, te weten: i) de implementatie van 'SRD II' en de Stewardship Code in vermogensbeheerovereenkomsten, ii) de invulling en de uitvoering van het stembeleid en iii) de invulling en de uitvoering van betekenisvolle dialogen. Vervolgens hadden Eumedion-deelnemers de gelegenheid om schriftelijke vragen in te dienen, die vervolgens door de sprekers werden beantwoord. Ongeveer 50 afgevaardigden van circa 30 Eumedion-deelnemers deden aan de kennissessie mee. De kennissessie kan nog steeds worden teruggekeken.²⁰

5.5 Webinar over de toekomst van de AVA

In samenwerking met Clifford Chance en Euronext, organiseerde Eumedion op 30 september 2020 een webinar over de toekomst van de AVA. Tijdens het webinar gaf Clifford Chance-notaris en -partner Mark Jan Arends een overzicht van de in dit voorjaar opgestelde spoedwet die het voor de Nederlandse beursvennootschappen mogelijkheid maakte om in 2020 een virtuele AVA te houden. Hij stelde onder meer vast dat de vennootschappen nogal verschillend zijn omgegaan met de bevoegdheid van aandeelhouders om vragen te stellen. Vervolgens gaf Brigitte van den Bosch, secretaris van de vennootschap Adyen, een presentatie over de wijze waarop Adyen in 2020 de

---

²⁰ <https://www.brighttalk.com/webcast/17157/438497>.

virtuele AVA heeft voorbereid en gehouden. Belangrijk hierbij waren onder meer gesprekken met beleggers en aandeelhouders over AVA-gerelateerde zaken voorafgaand aan de AVA. Zij vertelde dat mede door deze voorbereiding de virtuele AVA succesvol is verlopen. Daarna presenteerde Eumedion-directeur Riens Abma de belangrijkste bevindingen en conclusies van institutionele beleggers ten aanzien van het virtuele AVA-seizoen 2020. Hij somde een zevental positieve punten op, waaronder betere mogelijkheden voor buitenlandse aandeelhouders om te participeren tijdens de AVA en een lagere CO2-voetafdruk. Desalniettemin kraakte hij ook een aantal negatieve noten. Hij vond het gebrek aan *live* interactie tussen bestuurders, commissarissen, de accountant en de aandeelhouders bij de meeste AVA's het belangrijkste nadeel. Ook het niet kunnen maken van een *live statement* door een aandeelhouder vond hij een gemis. Hij vond dat in de toekomst de beursgenoteerde ondernemingen meer flexibiliteit zouden moeten krijgen om een 'AVA-formaat' te kiezen: de klassieke, fysieke AVA, de hybride AVA, de virtuele AVA en de mogelijkheid om het discussiegedeelte van de AVA te splitsen van het stemgedeelte, zoals Shell in 2020 deed. Wel zouden deze keuzemogelijkheden moeten worden verankerd in de statuten. Het 200-koppige virtuele publiek kon vervolgens stemmen over verschillende stellingen. Een ruime meerderheid van de deelnemers (90%) was er voorstander van om de mogelijkheid tot het houden van een digitale AVA structureel in het Nederlandse vennootschapsrecht te verankeren. Een krappe meerderheid (53%) was er daarnaast voorstander van om het voor beursvennootschappen mogelijk te maken om binnen het kader van de AVA de datum waarop discussie, verantwoording en overleg wordt georganiseerd los te koppelen van de datum waarop de stemming plaatsvindt. Er is nog steeds een *reply* van het webinar beschikbaar op de Eumedion-website.²¹

5.6 Webinar over de toekomst van bestuurdersbeloningen

Op 9 november 2020 hield Eumedion een webinar over de toekomst van bestuurdersbeloningen in Nederland. Tijdens het webinar presenteerden Annet Aris (onder meer voorzitter van de remuneratiecommissie van Randstad), Margriet Stavast (senior adviseur verantwoord beleggen bij PGM), Camiel Selker (medeoprichter en partner bij beloningsadviesbureau Focus Orange) en Joost Sneller (financieel woordvoerder van de D66-Tweede Kamerfractie) onder leiding van Eumedion-directeur Riens Abma kort hun visie over de thematiek. De rode draad van de voordrachten van de sprekers was dat de dialoog tussen remuneratiecommissies en aandeelhouders over de vormgeving van het beloningsbeleid voor bestuurders moet verbeteren. Aandeelhouders, hun vertegenwoordigende organisaties en stemadviesbureaus moeten geen afvinkexercitie maken van de beoordeling van beloningsvoorstellen. De voorstellen tot wijziging van het beloningsbeleid zouden moeten worden beoordeeld aan de hand van de specifieke karakteristieken van de onderneming en

---

²¹ <http://bit.ly/2Sag00k>.

de fase waarin de onderneming zit. Een uitgebreid verslag van het webinar, met daarbij 'doorlinks' naar de verschillende presentaties en naar een *replay* van het webinar is te vinden op de website van Eumedion.²²

5.7 Webinar 'Nederland, een beschermingsparadijs?'

Op 9 december 2020 organiseerde Eumedion in samenwerking met Allen & Overy en het Van der Heijden Instituut / Onderzoekcentrum Onderneming & Recht van de Radboud Universiteit Nijmegen, het webinar 'Nederland, een beschermingsparadijs?' Tijdens het webinar werden diverse actualiteiten rondom de bescherming van Nederlandse (beurs)vennootschappen behandeld. Allereerst discussieerden Bas de Jong (hoogleraar aan de Radboud Universiteit Nijmegen) en Tim Stevens (partner bij Allen & Overy) onder leiding van Claartje Bulten (hoogleraar aan de Radboud Universiteit Nijmegen) over de aankomende wetgeving waarbij bepaalde overnames en investeringen door de overheid kunnen worden getoetst op eventuele strijdigheid met de nationale veiligheid. Vervolgens ging Mijke Sinninghe Damsté (advocaat bij Loyens & Loeff) in op de diverse loyaliteitsregelingen van Nederlandse beursvennootschappen en stond zij stil bij de uitspraak van het Gerechtshof Amsterdam over de toelaatbaarheid van loyaliteitsaandelen bij de voorgenomen verhuizing van het Italiaanse mediabedrijf Mediaset naar Nederland, waartegen grootaandeelhouder Vivendi succesvol verzet aantekende. Martin van Olfen (hoogleraar aan de Radboud Universiteit Nijmegen) gaf daarna een toelichting op het wetsvoorstel invoering bedenktijd voor beursvennootschappen dat in september 2020 in geamendeerde vorm door de Tweede Kamer was aangenomen. Vervolgens gingen Harm-Jan de Kluiver (algemeen secretaris van de VEUO) en Eumedion-directeur Riens Abma onder leiding van Christiaan de Brauw (advocaat bij Allen & Overy) in discussie over een aantal stellingen die betrekking hadden op voornoemd wetsvoorstel. Gerard van Solinge (hoogleraar aan de Radboud Universiteit Nijmegen) sloot het webinar af met een digitale column die als onderwerp '*purpose* als bescherming' had. Op de Eumedion-website zijn de presentaties van de sprekers te vinden en is er een *replay* van het webinar beschikbaar.²³

5.8 Deelname aan symposia, debatten en het schrijven van artikelen

Het Eumedion-secretariaat heeft in 2020 deelgenomen aan de volgende symposia en debatten:

- Deelname van Riens Abma aan een vraaggesprek over het belang van goede duurzaamheidsverslaggeving ter gelegenheid van de uitreiking van de NEVIR-prijzen voor de beste *investor relations officers* van de Nederlandse beursvennootschappen op 9 januari 2020 in Amsterdam.

---

²² <http://bit.ly/38HarUn>.

²³ <http://bit.ly/3gDoiwF>. Een verslag van het webinar is opgenomen in het juridisch vaktijdschrift 'Ondernemingsrecht' (*Ondernemingsrecht* 2021/43).

Eumedion

- Presentatie van Martijn Bos aan het European Audit Committee Leadership Network over het Eumedion *green paper* over de toekomst van niet-financiële verslaggeving op 21 februari 2020 in Amsterdam.
- Deelname van Rients Abma aan een paneldiscussie over het verbeteren van de aantrekkelijkheid van de beurs ter gelegenheid van de presentatie van een rapport met aanbevelingen daarover op 2 maart 2020 in Brussel.
- Presentatie van Rients Abma over het Eumedion *green paper* over het creëren van een internationale standaardzetter voor niet-financiële verslaggeving tijdens een vergadering van de AFM Commissie Kapitaalmarkt op 3 maart 2020 in Amsterdam.
- Twee presentaties van Martijn Bos over het belang van het *European Single Electronic Format* van de jaarrekening voor institutionele beleggers op een bijeenkomst georganiseerd door de AFM, XBRL Nederland en de NBA op 5 maart 2020 in Den Bosch en op 11 maart 2020 in Zeist.
- Presentatie van Rients Abma over een stelling over verantwoord belastingbeleid tijdens een door ABP, Eumedion en Stibbe georganiseerd seminar over 'Tax Good Governance' op 10 september 2020 in Amsterdam.
- Deelname van Rients Abma aan een door Management Scope georganiseerde *masterclass* voor secretarissen van beursvennootschappen over de toekomst van de AVA en bestuurdersbeloningen op 15 september 2020 in Amsterdam.
- Deelname van Martijn Bos aan een paneldiscussie tijdens het webinar van EFRAG, RJ en de IFRS Foundation over *Primary Financial Statements* op 16 september 2020.
- Presentatie van Rients Abma over de ervaringen van institutionele beleggers tijdens het virtuele AVA-seizoen 2020 en de lessen voor de toekomst tijdens het virtuele congres van de Amerikaanse Council of Institutional Investors op 22 september 2020.
- Deelname van Martijn Bos aan de *online* rondetafel over fraude, georganiseerd door de IAASB op 28 september 2020.
- Deelname van Martijn Bos aan een paneldiscussie tijdens de IFRS Virtual Conference 'Better Communication in Financial Reporting' op 28 september 2020.
- Presentatie van Rients Abma over de ervaringen van institutionele beleggers tijdens het virtuele AVA-seizoen 2020 en de lessen voor de toekomst tijdens het Eumedion-Euronext-Clifford Chance webinar over de toekomst van de AVA op 30 september 2020.
- Deelname van Rients Abma aan een door Management Scope georganiseerde virtuele *masterclass* voor leden van remuneratiecommissies over de toekomst van de AVA en bestuurdersbeloningen op 4 november 2020.

- Deelname van Rients Abma aan een vraaggesprek over de ervaringen van institutionele beleggers tijdens het virtuele AVA-seizoen 2020 en de lessen voor de toekomst tijdens het Achmea Investment Management-webinar over duurzaam beleggen op 20 november 2020.
- Deelname van Rients Abma aan een paneldiscussie tijdens het seminar ter gelegenheid van de publicatie van het Jaarboek Corporate Governance 2020 op 26 november 2020 in Amstelveen.
- Deelname van Rients Abma aan een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over het wetsvoorstel ter invoering van een exitheffing voor de dividendbelasting.
- Presentatie van Rients Abma over het belang van consistente en uniforme niet-financiële verslaggeving tijdens een webinar van het European Corporate Governance Institute en de Impact Economy Foundation over duurzaamheidsverslaggeving op 4 december 2020.
- Deelname van Rients Abma aan een discussie over het wetsvoorstel bedenktijd voor beursvennootschappen tijdens het Eumedion-Allen & Overy-OO&R-webinar 'Nederland, een beschermingsparadijs' op 9 december 2020.
- Deelname van Rients Abma aan een vraaggesprek tijdens het NBA-webinar 'Zekerheid in de economie van morgen(?)' op 16 december 2020.

Het Eumedion-secretariaat heeft in 2020 de volgende opiniërende artikelen geschreven voor tijdschriften, boeken en websites:

- Artikel van Rients Abma en Diana van Kleef, 'Stewardshipverplichtingen in tijden van corona', in *Ondernemingsrecht* 2020/70, p. 381-386.
- Column van Rients Abma, 'Bivakkeren beursvennootschappen met een duale aandelenstructuur in *Hotel California?*', *Ondernemingsrecht* 2020/140, p. 771-772.
- Artikel van Rients Abma, 'Kroniek van het seizoen van jaarlijkse algemene vergaderingen 2020', *Ondernemingsrecht* 2020/142, p. 783-793.
- Artikel van Ron Gruijters, 'De Europese Taxonomieverordening', in *Maandblad voor Ondernemingsrecht* 2020/10-11, p. 297-303.
- Artikel van Rients Abma en Ron Gruijters, 'Duurzaam beleggen in het licht van Europese regelgeving', in *Tijdschrift voor Financieel Recht* 2020/10, p. 479-486.
- Hoofdstuk 'Trends en ontwikkelingen in de aandeelhoudersvergaderingen 2011-2020', geschreven door Rients Abma voor het Jaarboek Corporate Governance 2020-2021.
- Hoofdstuk 'De algemene vergadering en de jaarrekening', geschreven door Rients Abma voor het eind 2020 verschenen *Handboek Jaarrekeningrecht*.
- Hoofdstuk 'Transposing the revised EU Shareholder rights directive (2) in the Netherlands', geschreven door Diana van Kleef voor het *ICGN Yearbook 2020*.

5.9 Deelname aan *stakeholder*dialogen

Het secretariaat van Eumedion wordt in toenemende mate verzocht door Nederlandse beursvennootschappen en institutionele beleggers (al dan niet participierend in Eumedion) om deel te nemen aan zogenoemde *stakeholder*dialogen. Eumedion poogt om zoveel als mogelijk bij deze bijeenkomsten aanwezig te zijn en haar standpunten ten aanzien van corporate governance en duurzaamheid over het voetlicht te brengen. Daarnaast wordt het secretariaat regelmatig gevraagd om schriftelijk *input* te leveren aan materialiteitsanalyses die vennootschappen opstellen en later worden gepubliceerd in hun jaarverslag.

5.10 Media-aandacht

Ook in 2020 besteedden de media weer veel aandacht aan de Eumedion-standpunten: in totaal 184 keer (2019: 163 keer, 2018: 197 keer, 2017: 205 keer; 2016: 160 keer); dat is ongeveer vijftien keer per maand. De absolute 'piek' vond plaats in mei en oktober (beiden 25 maal); de maanden waarin de media veel aandacht besteedden aan de verworpen van beloningsvoorstellen door diverse AVA's respectievelijk de publicatie van de Eumedion Speerpuntenbrief 2021.

5.11 Eumedion Nieuwsbrief

Eumedion publiceerde ook in 2020 weer maandelijks een nieuwsbrief. Door middel van de nieuwsbrief voorziet Eumedion haar deelnemers en ongeveer duizend andere belanghebbenden van informatie over zowel de laatste nationale en internationale ontwikkelingen op het gebied van corporate governance en duurzaamheid als de standpunten van Eumedion over wet- en regelgeving.²⁴

5.12 Website Eumedion

De website van Eumedion (www.eumedion.nl) blijft voor de deelnemers en andere belangstellenden de belangrijkste bron van informatie over de standpunten van Eumedion, onderzoeken, nieuwsbrieven, jaarverslagen en beleidsplannen. Ook worden bezoekers van de website via de agenda op de hoogte gehouden van de activiteiten van Eumedion en haar deelnemers. De kennisbank met een zoekfunctie naar jaarverslagen, beleidsplannen, (nieuws)brieven en andere relevante documenten wordt door deelnemers en mensen van buiten Eumedion zeer gewaardeerd.

5.13 Twitter

Eumedion is op Twitter te volgen via @Eumedion. Op deze manier blijven geïnteresseerden op de hoogte van het laatste Eumedion-nieuws.

---

²⁴ <http://www.eumedion.nl/nl/kennisbank/nieuwsbrieven>.

6. DEELNEMERS VAN EUMEDION

6.1 Gewone deelnemers

Institutionele beleggers die het vermogen voor Nederlandse cliënten beheren en/of beleggen in Nederlandse beursvennootschappen, kunnen deelnemer van Eumedion worden. In december 2020 meldde zich één nieuwe deelnemer: ASR Vermogensbeheer. ASR Vermogensbeheer is begin 201 toegelaten tot het Eumedion-deelnemersbestand. In bijlage 5 is de gehele lijst van deelnemers opgenomen.

6.2 Geassocieerde deelnemers

Koepelorganisaties van institutionele beleggers kunnen geassocieerd deelnemer van Eumedion worden. Geassocieerde deelnemers hebben toegang tot de deelnemersvergaderingen (maar hebben geen stemrecht), kunnen evenementen van Eumedion bijwonen, kunnen zitting nemen in de commissies van Eumedion en ontvangen alle informatie van Eumedion. In 2020 continueerden de Pensioenfederatie en Netherlands Financial Investments (NFI) hun status als geassocieerd deelnemer van Eumedion.

7. GOVERNANCE

Hoewel Eumedion een stichting is, heeft zij veel kenmerken van een vereniging. Het Algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het beleid en de strategie van de stichting, op voorstel van het Dagelijks bestuur. Alle operationele standpunten worden vastgesteld door het Dagelijks bestuur. Deze standpunten worden voorbereid door een aantal commissies en werkgroepen van Eumedion (zie paragrafen 7.3, 7.4 en 7.5). Deze commissies zijn toegankelijk voor alle deelnemers van Eumedion. De directeur en de voorzitter van Eumedion zijn spreekbuis voor Eumedion en zorgen voor de verspreiding van de standpunten onder de relevante autoriteiten en de media. Het Dagelijks bestuur legt over zijn werkzaamheden verantwoording af aan het Algemeen bestuur dat minimaal viermaal per jaar bijeenkomt. Het Dagelijks bestuur is samengesteld uit leden van het Algemeen bestuur. Het Algemeen bestuur legt voor zijn werkzaamheden verantwoording af aan de Vergadering van Deelnemers die minimaal tweemaal per jaar bijeenkomt. Aan de Vergadering van Deelnemers wordt de jaarrekening ter goedkeuring voorgelegd en de begroting en het beleidsplan ter vaststelling. Verder kan de Vergadering van Deelnemers het Algemeen bestuur decharge verlenen voor het gevoerde beleid. De Vergadering van Deelnemers kan bij ontoereikend functioneren van het Algemeen bestuur het gehele bestuur wegsturen. In de Vergadering van Deelnemers heeft elke deelnemer één stem. Nieuwe bestuurders worden benoemd door het Algemeen bestuur, waarbij elke deelnemer het recht heeft personen aan te bevelen. Het streven is om binnen het Algemeen bestuur een *fifty/fifty*-verhouding te hebben ten aanzien van het aantal vrouwen en mannen, doch ten minste een derde. Op 31 december 2020 was 56% van de bestuursleden vrouw. Verder zou ten minste één bestuurslid verbonden moeten zijn met een buitenlandse deelnemer. Op 31 december 2020 was dit ook het geval (Amra Balić van BlackRock).

Het Algemeen bestuur laat nieuwe deelnemers toe, nadat de bestaande deelnemers over de aanvraag voor het deelnemerschap zijn gehoord. Bestaande deelnemers hebben het recht van advies ten aanzien van potentiële deelnemers, maar hebben geen vetorecht.

De taken, rechten en plichten van het Algemeen bestuur, van het Dagelijks bestuur, van de directeur en van de commissies zijn vastgelegd in de op grond van de statuten opgestelde Reglementen 'Algemeen en Dagelijks bestuur', 'Directeur' en 'Commissies'. De rechten en plichten van de deelnemers zijn opgenomen in het Reglement Toetreding en Opzegging Gewone en Geassocieerde Deelnemers'. Deze reglementen zijn te raadplegen via de website van Eumedion.²⁵

---

²⁵ <https://www.eumedion.nl/Over-Eumedion/organisatie.html>.

7.1 Bestuursvergaderingen

Het Algemeen bestuur van Eumedion vergaderde in 2020 viermaal en het Dagelijks bestuur (separaat) zesmaal. Alle vergaderingen van het Algemeen bestuur werden vanwege de coronapandemie digitaal gehouden. Het Dagelijks bestuur kon begin 2020 nog twee maal fysiek vergaderen. De andere vier vergaderingen werden digitaal gehouden. Onderwerpen die aan de orde kwamen, waren onder andere: de vele commentaren en reacties op voorgestelde verordeningen, richtlijnen, wetsvoorstellen en consultatiedocumenten, de voorbereiding op en de evaluatie van het jaarverslagen- en aandeelhoudersvergaderingenseizoen 2020, de speerpuntenbrief 2021, de organisatie van de verschillende webinars, het jaarverslag en de jaarrekening 2019, het accountantsverslag van KPMG bij de jaarrekening 2019, het beleidsplan 2021, de samenstelling van het Algemeen en Dagelijks bestuur, de financiële situatie en meer algemene bureauzaken.

7.2 Toe- en uittredingen

Op 15 juni 2020 nam het Algemeen bestuur afscheid van Peter Ferket, omdat hij kort daarvoor afscheid had genomen van zijn werkgever, Robeco. Aangezien hij geen contractuele rechtsverhouding meer had met een deelnemer van Eumedion, moest zijn lidmaatschap van het Algemeen bestuur van Eumedion beëindigd worden. Hij werd op 1 oktober 2020 opgevolgd door Carola van Lamoen, hoofd Active Ownership bij Robeco. Zij was tussen juli 2013 en september 2020 voorzitter van de Beleggingscommissie van Eumedion.

Op 15 december 2020 nam het Algemeen bestuur afscheid van Marcel Andringa (PME) omdat zijn derde en laatste benoemingstermijn verstreek. Hij werd opgevolgd door Caroline Muste-Merks, directeur fiduciair advies bij MN. Aangezien Marcel Andringa ook lid was van het Dagelijks bestuur van Eumedion in de hoedanigheid van penningmeester, benoemde het Algemeen bestuur zittend Dagelijks bestuurslid Lars Dijkstra (Kempen Capital Management) tot penningmeester en Hans Op 't Veld (PGGM) tot nieuw lid van het Dagelijks bestuur.

Eumedion

Overzicht Algemeen bestuur (per 31 december 2020)

Naam en nationaliteit	Werkgever	Geboortejaar	% aanwezig bij vergaderingen in 2020	Eerste benoemings-Datum	Eerstvolgende herbenoemingsdatum
Amra Balić (VK)	BlackRock	1969	100%	6 oktober 2016	Niet meer herbenoembaar
Lars Dijkstra (NL)	Kempen CM	1965	100%	4 april 2018	4 april 2022
Mariëtte Doornekamp (NL)	ABP	1957	100%	15 juni 2017	15 juni 2021
Wouter van Eechoud (NL)	Pensioenfonds IBM Nederland	1966	75%	5 oktober 2017	5 oktober 2021
Olaf van den Heuvel (NL)	Aegon AM	1975	100%	19 december 2019	19 december 2021
Annette van der Krogt (NL)	Achmea IM	1971	100%	20 juni 2018	20 juni 2022
Carola van Lamoen (NL)	Robeco	1978	100%	1 oktober 2020	1 oktober 2022
Caroline Muste-Merks (NL)	MN	1970	100%	15 december 2020	15 december 2022
Hans Op 't Veld (NL)	PGGM	1973	100%	20 juni 2018	20 juni 2022

7.3 Commissies²⁶

Vijf beleidscommissies binnen Eumedion (Juridische Commissie, Verslaggevings- en Audit Commissie, Beleggingscommissie, Onderzoekscommissie en PR Commissie) bereiden de (bestuurs)standpunten van Eumedion voor en staan het bestuur en de directeur van Eumedion bij in het vormen en uitdragen van de standpunten. Naast de beleidscommissies kent Eumedion nog twee werkgroepen: de werkgroep bestuurdersbezoldiging en de werkgroep Nederlandse Stewardship Code.

7.3.1 Juridische Commissie

De Juridische Commissie behandelt onder andere onderwerpen op het terrein van aandeelhoudersrechten, fusies, overnames, beschermingsconstructies en financieel toezicht. De commissie vergaderde in 2020 vier maal; alle keren virtueel. Daarnaast werd diverse keren per e-mail een beleidsstandpunt voorbereid en afgestemd. Onderwerpen die in 2020 aan de orde kwamen, waren onder andere het wetsvoorstel bedenktijd voor beursvennootschappen, de Europese consultatie over een hernieuwde Sustainable Finance-strategie, de consultatie over het ontwerp-wetsvoorstel 'economie en nationale veiligheid', het wetsvoorstel 'ingroeiquotum' voor vrouwelijke commissarissen, de initiatiefnota van de Tweede Kamer over slavernij en uitbuiting, het

²⁶ De samenstelling van de commissies is opgenomen in appendix 4.

artikel van 25 hoogleraren ondernemingsrecht waarin wordt gepleit voor een maatschappelijke zorgplicht voor bestuurders en commissarissen, de spoedwetgeving om een virtuele AVA mogelijk te maken, mogelijke toekomstige AVA-formats, de consultatie over de herziening van de ICGN Global Governance Principles, de consultatie over een Europese Green Bond standaard en updates over bestaande en komende ESG-wetgeving. De commissie had ultimo 2020 8 leden. Marice Thewessen (NN Investment Partners) is voorzitter van de Juridische Commissie.

7.3.2 Verslaggevings- en Audit Commissie

De Verslaggevings- en Audit Commissie behandelt onderwerpen op het terrein van financiële en niet-financiële verslaggeving, risicobeheersing en –management, de rol en de verantwoordelijkheid van de auditcommissie van de RvC en de rol en onafhankelijkheid van de externe accountant. De Verslaggevings- en Audit Commissie belegde in 2020 vier vergaderingen. Vanwege de coronapandemie werden deze allemaal virtueel gehouden. Naast de vaste onderwerpen als de stand van zaken binnen de RJ, IIRC, IASB en EFRAG, besteedde de commissie in 2020 aandacht aan het Eumedion *position paper* over het oprichten van een wereldwijde standaardzetter voor niet-financiële verslaggeving onder de paraplu van de IFRS Foundation, de consultatie van de IFRS Foundation om mogelijk een Sustainability Standards Board op te zetten en de Europese consultaties over een herziening van de richtlijn niet-financiële informatie en over een hernieuwde Sustainable Finance-strategie, de consultatie van de International Integrated Reporting Council over een herziening van Integrated Reporting-raamwerk, de aanbevelingen van de Commissie Toekomst Accountancysector, de Monitoring Commissie Accountancy en de Britse Brydon Review, de consultaties van de IASB over Primary Financial Statements en Reverse Factoring en de eigen governance van de commissie. Ultimo 2020 kende deze commissie 5 leden. Eumedion-directeur Rients Abma is voorzitter a.i.

7.3.3 Onderzoekscommissie

De Onderzoekscommissie vergaderde in 2020 vijf maal; één maal fysiek en vier maal virtueel. De Onderzoekscommissie brainstormde begin 2020 over de thematiek van het Eumedion-symposium 2020 dat uiteindelijk vanwege de coronapandemie niet kon doorgaan. Daarnaast was de commissie intensief betrokken bij het opstellen van het onderzoeksvoorstel voor (uiteindelijk) de Universiteit Maastricht naar de verankering van duurzaamheid in de governance van de Nederlandse beursvennootschappen. Verder werd gebrainstormd over mogelijk nieuw uit te zetten onderzoeksvoorstellen. De Onderzoekscommissie had ultimo 2020 4 leden. Rosl Veltmeijer (Triodos Investment Management) is voorzitter.

7.3.4 Beleggingscommissie

De Beleggingscommissie stelt het Dagelijks bestuur op de hoogte van de actuele en materiële corporate-governancezaken die bij individuele beursvennootschappen spelen en van flagrante schendingen van geaccepteerde corporate-governancestandaarden door deze beursvennootschappen. De Beleggingscommissie vergaderde in 2020 vier maal, alle keren virtueel. Naast de bespreking van de belangrijkste actualiteiten bij de individuele Nederlandse beursvennootschappen, kwamen in 2020 de volgende onderwerpen aan bod: het wetsvoorstel tot inroepen van een bedenktijd door het bestuur van beursvennootschappen, de spoedwet voor het houden van een virtuele AVA in het AVA-seizoen 2020, mogelijke toekomstige AVA-formats, de evaluatie van het AVA-seizoen 2020, de Speerpuntenbrief 2021, de consultaties van de Europese Commissie over een Green Bond Standard en over duurzame corporate governance en *due diligence* en de evaluatie van de criteria om zogenoemde *alerts* uit te sturen. De Beleggingscommissie nam tijdens haar vergadering van 24 september 2020 na ruim zeven jaar afscheid van haar voorzitter Carola van Lamoen (Robeco). De Beleggingscommissie benoemde Mart Keuning (MN) tot haar nieuwe voorzitter. De commissie telde ultimo 2020 25 leden.

7.3.5 Public Relations Commissie

De PR Commissie heeft tot taak het adviseren van het bestuur en de directeur over de interne en externe communicatie van Eumedion. Deze commissie vergaderde in 2020 één maal. Tijdens deze vergadering werd besloten om in de toekomst nog slechts één maal per jaar fysiek bijeen te komen. Afgesproken werd dat bij gelegenheid conceptpersberichten per e-mail kunnen worden becommentarieerd door de commissieleden, alsmede het conceptjaarverslag en het conceptbeleidsplan. Ook kan de directeur altijd een beroep doen op assistentie in het geval van interviews en het schrijven van artikelen. De PR Commissie wordt voorgezeten door Eumedion-directeur Rients Abma en had ultimo 2020 5 leden.

7.4 Ad hoc werkgroep Werkgroep Bestuurdersbezoldiging

De ad hoc werkgroep Bestuurdersbezoldiging werd in 2006 ingesteld om de aanbevelingen bestuurdersbezoldiging, die in maart 2003 zijn opgesteld door de Eumedion-rechtsvoorganger SCGOP, te herijken en te actualiseren. De geactualiseerde aanbevelingen werden in oktober 2006 vastgesteld. De werkgroep kreeg daarna de opdracht mee om de naleving van de aanbevelingen door de beursvennootschappen te monitoren en, indien nodig, voorstellen te doen voor aanpassing van de aanbevelingen. De werkgroep kwam in 2020 één maal bijeen. Tijdens deze vergadering gaven Frederic Barge (Reward Value) en Joost Witteman (SEO) een presentatie over het *green*

paper van Reward Value getiteld 'Rewarding Stakeholder Long-Term Value Creation'. Daarna besprak de werkgroep de werking van de Eumedion-beloningsaanbevelingen in het AVA-seizoen 2020 en de vraag of dit aanleiding gaf tot een herziening van deze aanbevelingen. De werkgroep beantwoordde deze vraag ontkennend, mede gelet op de nog vrij recente inwerkingtreding van de implementatiewet herziene richtlijn aandeelhoudersrechten die vergaande consequenties heeft voor het bezoldigingsbeleid en het -rapport van Nederlandse beursvennootschappen. De Eumedion-werkgroep Bestuurdersbezoldiging wordt voorgezeten door Eumedion-directeur Rients Abma en telde ultimo 2020 8 leden.

7.5 Werkgroep Nederlandse Stewardship Code

De Werkgroep Nederlandse Stewardship Code heeft tot opdracht om de naleving van de op 1 januari 2019 in werking getreden Nederlandse Stewardship Code door de Eumedion-deelnemers en andere institutionele beleggers te monitoren en om daarover een monitoringrapport op te stellen. Mede door de coronapandemie is het echter niet gelukt om in 2020 het eerste volwaardige monitoringrapport over de naleving van de code te publiceren na een voortgangsrapportage over de implementatie van de code in 2019. Eumedion streeft ernaar om in de eerste helft van 2021 een tweede voortgangsrapportage te publiceren. Wel vond er in 2020 overleg met de Monitoring Commissie Corporate Governance Code en de schragende partijen daarvan plaats om te bespreken of en zo ja, op welke termijn de principes uit de Nederlandse Stewardship Code kunnen worden opgenomen in de Nederlandse corporate governance code. Eumedion is hier voorstander van. De monitoring commissie heeft in een brief van 3 maart 2021 geschreven dat zij zich beraadt over "hoe en welke bepalingen van de door Eumedion uitgegeven Stewardship Code" zouden kunnen worden geïmplementeerd in de Nederlandse Corporate Governance Code. Eumedion zal het overleg met de monitoring commissie in 2021 verder voortzetten. De Eumedion-werkgroep Stewardship Code telde ultimo 2020 11 leden.

7.6 Vergadering van Deelnemers

Zoals statutair voorgeschreven, werden in 2020 twee Vergaderingen van Deelnemers gehouden. Vanwege de coronapandemie werden deze vergaderingen virtueel gehouden. De eerste deelnemersvergadering vond plaats op 16 juni 2020. Tijdens deze vergadering werd het jaarverslag 2019 van Eumedion besproken en werd de jaarrekening 2019 – in virtuele aanwezigheid van de externe accountant – goedgekeurd. Daarnaast werd aan de leden van het Algemeen bestuur decharge verleend voor hun taakuitoefening in 2019. Tevens werden de belangrijkste bevindingen en conclusies van het AVA-seizoen 2020 gepresenteerd. Vervolgens gaven prof. dr. Christoph Van der Elst en dr. Anne Lafarre van de Tilburg University een presentatie over hun onderzoek 'Shareholder

Stewardship in the Netherlands: The Role of Institutional Investors in a Stakeholder Oriented Jurisdiction'. Uit dit onderzoek blijkt onder meer dat de institutionele beleggers die bij Eumedion zijn aangesloten kritischer zijn over voorstellen om aandeelhoudersrechten uit te kleden en over slecht gestructureerde beloningsvoorstellen dan andere aandeelhouders en andere institutionele beleggers. Uit het onderzoek blijkt verder dat de participatiegraad van aandeelhouders aan het AVA-besluitvormingsproces in Nederland het hoogst is van alle Europese landen. Volgens de onderzoekers tonen deze resultaten aan dat institutionele beleggers hun rol als 'betrokken aandeelhouders' in Nederland serieus nemen. Wel merken de onderzoekers op dat institutionele beleggers zich meer zouden kunnen richten op het veranderen van het gedrag van de Nederlandse beursvennootschappen in plaats van op het afleggen van *statements* tijdens AVA's. Deze aanbevelingen werden na afloop van de presentatie met de deelnemers van Eumedion bediscussieerd.

Tijdens de vergadering van 15 december 2020 werden het beleidsplan en de begroting 2021 vastgesteld. Daarnaast werd een overzicht van de huidige en toekomstige ESG-wet- en regelgeving voor institutionele beleggers besproken.

7.7 Secretariaat van de stichting

Het afgelopen jaar werd als gevolg van de uitbraak van het coronavirus een enorm beroep gedaan op de veerkracht en wendbaarheid van de Eumedion-medewerkers. Sinds 16 maart 2020 werken vier van de vijf medewerkers thuis en moet een aantal van hen werk, gezin en thuisonderwijs combineren. Ook al verliep de overgang naar thuiswerken geruisloos, de druk op medewerkers blijft hoog zolang de coronapandemie voortduurt.

Er vonden in 2020 geen wijzigingen plaats in de samenstelling van het Eumedion-secretariaat.

7.8 Administratieve organisatie, interne controle en risico's

Het document 'Beschrijving van de administratieve organisatie en de interne controle' bevat een beschrijving van de activiteiten en organisatiestructuur van Eumedion, een beschrijving van de administratieve organisatie, een beschrijving van de procedure voor de inkomsten en uitgaven en een beschrijving van de risico's en het risicomanagement. Het document noemt de volgende vier risico's als belangrijkste risico's voor Eumedion: i) het opzeggen door deelnemers, ii) de afhankelijkheid van een beperkt aantal bevlogen medewerkers (*'key person risks'*), iii) ontevredenheid over kwaliteit van dienstverlening en iv) aantasting van de reputatie. Het bestuur probeert deze risico's vooral te mitigeren door waarborgen te creëren voor een hoogwaardige en professionele organisatie, goede ondersteuning van de diverse commissies waarin afgevaardigden

Eumedion

---

van deelnemers zitting hebben en door Eumedion-medewerkers afwisselende en uitdagende werkzaamheden te bieden. Ook is er een budget voor Eumedion-medewerkers om cursussen en opleidingen te volgen. Het document over de administratieve organisatie en interne controle wordt niet alleen voor interne doeleinden gebruikt, maar wordt ook door de externe accountant gehanteerd bij zijn controlewerkzaamheden.

Voor de medewerkers van Eumedion geldt tevens de 'Gedragscode Medewerkers Eumedion' die alle werknemers bij indiensttreding hebben ondertekend. Op grond van deze code moeten door de medewerkers van Eumedion bepaalde meldingen worden gedaan aan de *compliance officer*. De secretaris van het Algemeen bestuur (Annette van der Krogt) fungeert als *compliance officer*. Voor de leden van het Algemeen bestuur van Eumedion geldt een separate gedragscode. Verder wordt er elk jaar een inventarisatie gemaakt van de aan de Eumedion-bestuurders verbonden partijen. Daarvoor is eerst geïventariseerd met welke partijen Eumedion momenteel een overeenkomst heeft: Spaces (verhuurder van kantoorruimte aan Eumedion), TinkConnect (IT-partner), Scope Advies (financiële administratie), Apollo (hosting- en webdiensten), de Jaarbeurs Utrecht (locatie van jaarlijks Eumedion-symposium) en sinds eind 2020 de Universiteit Maastricht (onderzoek over de verankering van duurzaamheid binnen beursvennootschappen). Vervolgens is nagegaan of de bestuursleden of hun naaste familieleden aan deze contractpartijen zijn verbonden. Uit de in 2020 verrichte analyse is gebleken dat dit niet het geval is.

Ook in het afgelopen jaar heeft het bestuur aandacht geschonken aan de voortdurende compliance van Eumedion met de bepalingen uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De naleving van de AVG blijft een regulier terugkerend agendapunt tijdens de vergaderingen van het Dagelijks bestuur.

Het bestuur heeft ook continue veel aandacht voor de *cyber*beveiliging. Om de *cyber*beveiliging op een nog hoger plan te brengen, is het Eumedion-secretariaat eind februari 2021 overgestapt op Microsoft 365 beheer voor kleine en middelgrote organisaties. Hierbij verzorgt TinkConnect de inrichting en het beheer van de Microsoft 365-omgeving voor Eumedion. Met Microsoft 365 beheer (voorheen Office 365 beheer) zorgt TinkConnect ervoor dat de apparaten van alle Eumedion-medewerkers altijd zijn voorzien van de juiste software en goed zijn beveiligd. Het maakt daarbij niet uit of de medewerkers op hun laptop, desktop of telefoon thuis werken, op kantoor of onderweg. Met Microsoft 365 beheer kan TinkConnect de Eumedion-*cloud*omgeving op afstand beheren en biedt zij alle Eumedion-medewerkers ondersteuning aan via een *helpdesk*. Sinds 2010 is TinkConnect ISO 27001 gecertificeerd. De jaarlijkse audit hiernaar wordt uitgevoerd door TUV. De certificering

Eumedion

---

betekent dat TinkConnect voldoet aan internationaal erkende standaarden voor informatiebeveiliging. Het certificaat heeft betrekking op alle processen in de organisatie. Wij achten het risico op verstoringen in de betrouwbaarheid en in de continuïteit van de informatiebeveiliging voor Eumedion derhalve beperkt.

Het bestuur heeft in het najaar van 2020 vanuit het beginsel van prudent risicobeheer besloten om het vermogen van Eumedion over twee banken te spreiden. Naast een betaal- en spaarrekening bij de Rabobank heeft Eumedion sinds eind 2020 ook een betaal- en spaarrekening bij ING Bank.

8. FINANCIËLE SITUATIE

Eumedion sloot boekjaar 2020 af met een positief saldo van € 26.931, terwijl de begroting 2020 een tekort voorzag van € 26.000. Het positieve saldo was vooral het resultaat van lager dan begrote bedrijfslasten. Voornaamste oorzaak hiervan was de coronapandemie.

De omschakeling naar thuiswerken en digitaal vergaderen in maart 2020 zorgde ervoor dat met name op de reis-, verblijf- en vergaderkosten en op de kosten voor evenementen aanzienlijk kon worden bespaard. De reis- en verblijfkosten kwamen om en nabij de 50% lager uit dan begroot. De huisvestingskosten vielen in 2020 ongeveer 24% lager uit dan begroot, mede omdat vanaf medio maart 2020 geen fysieke bestuurs-, deelnemers- en commissievergaderingen meer plaatsvonden. In plaats van het fysieke jaarlijkse symposium werd een aantal webinars georganiseerd (zie hoofdstuk 5). De kosten daarvan waren aanmerkelijk lager dan die voor het symposium. Aan de evenementen werd dientengevolge ruim 68% minder uitgegeven dan oorspronkelijk begroot. Verder werd pas aan het eind van 2020 het contract met de Universiteit Maastricht gesloten om onderzoek te doen naar de verankering van de duurzaamheid binnen het beleid en de ondernemingsleiding van Nederlandse beursvennootschappen. Slechts de helft van de kosten van dit onderzoek slaat neer in 2020. Vandaar dat ook de kosten voor onderzoek lager uitkwamen dan begroot.

Door het overschot over 2020 voldoet Eumedion ruimschoots aan de haar in december 2015 nog eens door de Deelnemersvergadering bekrachtigde eigen reservenorm van één maal de operationele kosten (personeelskosten + huisvestingskosten). Eumedion's eigen vermogen bedraagt ultimo 2020 bijna € 1,16 miljoen, terwijl de eigen gestelde reservenorm circa € 660.000 bedraagt.

Mede door de stijging van het belegd vermogen van de meeste deelnemers ultimo 2019 (de te betalen contributie is afhankelijk van de omvang van het belegd vermogen aan het einde van het laatste door de accountant gecontroleerde boekjaar) en de werving van een nieuwe deelnemer, zullen de contributiebatens in 2021 hoger uitkomen dan in 2020. Net als in 2020 is voor 2021 een bedrag van € 17.500 gereserveerd voor evenementen, waaronder het lustrumsymposium. Door de aanhoudende *lockdown* maatregelen is het nog wel de vraag of het symposium in fysieke vorm kan plaatsvinden. Bekeken wordt of een hybride variant mogelijk is of dat moet worden uitgeweken naar een volledige virtuele bijeenkomst. Ook de vergaderingen van het bestuur en van de commissies zullen voor het grootste deel van dit jaar nog virtueel verlopen. Dit alles kan betekenen dat de posten 'externe contacten en evenementen' en 'huisvestingskosten' ook in 2021 lager zullen uitvallen dan in de december 2020 vastgestelde begroting 2021 was voorzien. De begroting 2021 ging uit van een verwacht verlies van € 44.400. Dat zou derhalve lager kunnen uitvallen.

II. EUMEDION JAARREKENING 2020

Eumedion

1. Balans na resultaatbestemming per 31 december 2020

	2020		2019
	€		€
ACTIVA			
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorderingen			
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.746		9.115
Overlopende activa	<u>37.263</u>		<u>23.029</u>
		40.009	32.144
Liquide middelen		1.334.475	1.263.242
Totaal van activa		<u>1.374.484</u>	<u>1.295.386</u>
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN			
Stichtingskapitaal		1.160.814	1.133.882
KORTLOPENDE SCHULDEN			
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	3.826		10.815
Belastingen en premies sociale verzekeringen	26.046		24.795
Overige kortlopende schulden	163.586		124.946
Kortlopende overlopende passiva	<u>20.212</u>		<u>948</u>
Totaal van kortlopende schulden		213.670	161.504
Totaal van passiva		<u>1.374.484</u>	<u>1.295.386</u>

Eumedion

---

2. Staat van baten en lasten over 2020

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Baten		
Contributies en overige baten	832.387	834.804
Bedrijfslasten		
Personeelskosten		
Lonen en salarissen	528.863	454.856
Sociale lasten	46.547	45.806
Pensioenlasten	71.822	62.192
Overige personeelskosten	<u>15.090</u>	<u>22.920</u>
Totaal van personeelskosten	662.322	585.774
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	-	45
Overige bedrijfskosten		
Huisvestingskosten	36.534	40.575
Onderhoud overige materiële vaste activa	1.680	1.450
Andere kosten	<u>104.651</u>	<u>139.853</u>
Totaal van overige bedrijfskosten	142.865	181.878
Totaal som der kosten	<u>805.187</u>	<u>767.697</u>
Bedrijfsresultaat	27.200	67.107
Rentelasten en soortgelijke kosten	-269	-644
Resultaat voor belastingen	<u>26.931</u>	<u>66.463</u>
Belastingen over de winst of het verlies	-	-
Resultaat na belastingen	<u>26.931</u>	<u>66.463</u>

3. Toelichting op de jaarrekening

Algemene toelichting

Beschrijving van de activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van de stichting bestaan voornamelijk uit dienstverlening op het terrein van corporate governance en duurzaamheid aan institutionele beleggers.

Informatie over de rechtspersoon

Stichting Eumedion is een stichting. De stichting is statutair gevestigd te Amsterdam en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 27170718.

De jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2020.

Informatieverschaffing over schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de onderneming zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 362 lid 1, Boek 2 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Algemene grondslagen voor verslaglegging

Beschrijving van de standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen van RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva bij eerste verwerking tegen de reële waarde gewaardeerd en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Pensioenregelingen

Stichting Eumedion heeft een aantal pensioenregelingen voor werknemers; deze worden gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder. De verschuldigde premie wordt als last in de staat van baten en lasten verwerkt.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door Stichting Eumedion. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Voor bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers wordt een voorziening opgenomen. Dit betreft een voorziening voor:

- de verplichting van Stichting Eumedion tot het verrichten van extra betalingen of herstellpremies als gevolg van een lage dekkingsgraad van het pensioenfonds;

- extra pensioenaanspraken die voortvloeien uit door Stichting Eumedion toegezegde toekomstige salarisverhogingen (bijvoorbeeld voortkomend uit cao-afspraken) bij een eindloonregeling;
- onvoorwaardelijke nog niet gefinancierde indexaties;
- overrente of winstdeling die (volgens het verzekeringscontract) beschikbaar komt aan Stichting Eumedion;
- voor- of nadelen van individuele waardeoverdrachten die ten laste komen van Stichting Eumedion;
- toezeggingen aan werknemers die niet zijn ondergebracht bij een pensioenuitvoerder.

Deze pensioenvoorzieningen worden op basis van de beste schatting gewaardeerd. Hierbij is de verplichting gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. Als disconteringsvoet voor de contantmaking is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties genomen. Indien de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt niet langer is dan een jaar, is de verplichting niet tegen de contante waarde opgenomen. Toevoegingen aan en vrijval van pensioenvoorzieningen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de baten en lasten gebracht.

Grondslagen

Grondslag van materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Kosten voor groot onderhoud worden geactiveerd als onderdeel van de boekwaarde van het actief onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur.

Grondslag van vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Indien geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Grondslag van liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's die ter onmiddellijke beschikking staan met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder de kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslag van kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslag voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het boekjaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het boekjaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Grondslag van de baten

De baten omvat de opbrengsten uit contributie en overige opbrengsten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen, indien van toepassing.

Grondslag van lonen en salarissen

De aan het personeel verschuldigde beloningen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Grondslag van afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Grondslag van overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Grondslag van financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

4. Toelichting op de balans per 31 december 2020

ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa is in boekjaar 2019 afgeschreven tot nihil. Er hebben in 2020 geen mutaties plaatsgevonden

Vorderingen

	2020	2019
	€	€
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Vorderingen omzetbelasting	2.746	9.115
Overlopende activa	37.263	23.029
 Totaal van vorderingen	 40.009	 32.144

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar, tenzij anders vermeld.

PASSIVA

Eigen vermogen

Beschrijving van het ingehouden deel van de jaarwinst

Het ingehouden deel van het resultaat over huidig boekjaar bedraagt € 26.931 (Voorgaand boekjaar: € 66.464).

Stand per 1 januari 2019	€ 1.067.419
Saldo baten en lasten boekjaar	€ 66.464
Stand per 31 december 2019	€ 1.133.883
 Stand per 1 januari 2020	 € 1.133.883
Saldo baten en lasten boekjaar	€ 26.931
Stand per 31 december 2020	€ 1.160.814

Het stichtingsvermogen bestaat sinds de oprichting van de stichting uit een algemene reserve. De algemene reserve kan vrij worden aangewend ten behoeve van de doelstelling van de stichting. De mutatie in het stichtingsvermogen betreft de verwerking van het batig saldo van baten en lasten over het boekjaar.

Kortlopende schulden

Schulden aan leveranciers en handelskredieten	3.826	10.815
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffingen	26.046	24.795
Overige kortlopende schulden	163.586	124.946
Kortlopende overlopende passiva	20.212	948
 Totaal van kortlopende schulden	 213.670	 161.504

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen

Dit betreft een huurovereenkomst met Spaces Rode Olifant B.V. voor kantoorruimte te Zuid-Hollandlaan 7 in Den Haag. Deze huurverplichting is aangegaan en loopt tot 1 mei 2022. De verplichting over de resterende looptijd van het huurcontract kan als volgt worden gespecificeerd:

0-1 jaar: € 25.500

1-5 jaar: € 8.500

5. Toelichting op de staat van baten en lasten 2020

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Bedrijfsopbrengsten		
Netto omzet	<u>832.387</u>	<u>834.804</u>
Overige bedrijfskosten		
Huisvestingskosten	36.534	40.575
Onderhoud overige materiële vaste activa	1.680	1.450
Andere kosten	<u>104.651</u>	<u>139.853</u>
Totaal van overige bedrijfskosten	<u>142.865</u>	<u>181.878</u>
Rentelasten en soortgelijke kosten		
Kosten schulden, rentelasten etc.	<u>269</u>	<u>644</u>

Overige toelichtingen

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2020 waren 4 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2019: 3,8).

Bestuurdersbezoldiging

Er zijn in 2020 geen bezoldigingen aan bestuurders toegekend.

Eumedion

---

6. Begroting 2020 versus werkelijke cijfers 2020

	Werkelijkheid	2020	Begroting	2020
	€	€	€	€
Baten		832.387		822.000
Personeelskosten (incl. sociale en pensioenlasten)	662.322		610.000	
Huisvestingskosten	36.534		50.000	
Websiteonderhoud	1.680		5.000	
Andere kosten	104.651		182.000	
Bankkosten	269		-	
Afschrijvingen	-		1.000	
Totale uitgaven		<u>805.456</u>		<u>848.000</u>
Netto resultaat		<u>26.931</u>		<u>-26.000</u>

Voor een analyse van de werkelijke cijfers ten opzichte van de begroting 2020, wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het Verslag van het Bestuur.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

III. OVERIGE GEGEVENS

Vaststelling jaarrekening

Het bestuur heeft in de vergadering van 15 juni 2021 de jaarrekening 2020 vastgesteld.

Het bestuur stelt voor het resultaat 2020 ad € 26.931 toe te voegen aan het stichtingsvermogen.

Den Haag, 15 juni 2021

Algemeen bestuur

Amra Balić

Lars Dijkstra

Mariëtte Doornekamp (voorzitter)

Wouter van Eechoud

Olaf van den Heuvel

Annette van der Krogt

Carola van Lamoen

Caroline Muste-Merks

Hans Op 't Veld

1. CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur en de vergadering van deelnemers van Stichting Eumedion

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Eumedion per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Eumedion (de Stichting) te Den Haag gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2020;
- 2 de staat van baten en lasten over 2020; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Eumedion zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

—	Materialiteit
	Materialiteit van EUR 10.000 1.5% van totale lasten 2020
—	Kernpunt
	Verantwoording contributiebaten
—	Oordeel
	Goedkeurend oordeel

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 10.000 (2019: EUR 10.000). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van totale lasten (circa 1,5%). Wij beschouwen de totale lasten als de meest geschikte benchmark, omdat deze het beste het activiteitsniveau van de Stichting reflecteert. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 500 rapporteren aan hen alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Het kernpunt van onze controle

In het kernpunt van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. Het kernpunt van onze controle hebben wij met het Algemeen Bestuur gecommuniceerd, maar vormt geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot dit kernpunt bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Algemene observatie

In het kader van het bepalen van de controleaanpak hebben wij de aard en omvang van de activiteiten van de Stichting gewogen. Om de controle zo efficiënt mogelijk in te richten hebben wij voor een volledig gegevensgerichte controleaanpak gekozen. Om deze reden steunen wij niet op de door de Stichting geïmplementeerde interne beheersingsmaatregelen.

Verantwoording contributiebaten

Omschrijving

De totale baten van de Stichting bestaan vrijwel geheel uit contributiebaten.

Dientengevolge hebben wij de volledige verantwoording van contributiebaten aangemerkt als een kernpunt in de controle.

Onze aanpak

Wij hebben de verantwoorde contributiebaten gecontroleerd door het toetsen van de betrouwbaarheid van de intern opgemaakte lijst van contributiebaten door middel van het analyseren van deelnemersmutaties in het te controleren boekjaar en het testen van een deelwaarneming van de verantwoorde baten uit hoofde van contributies met de deelnemersadministratie, deelnemersformulieren en openbare informatie over het belegde vermogen van deelnemers. Tevens hebben wij op basis van mutaties in de verantwoorde baten in het nieuwe boekjaar vastgesteld dat er geen baten, verantwoord in het te controleren boekjaar, gecrediteerd zijn in het nieuwe boekjaar.

Onze observatie

Wij hebben geen afwijkingen in de verantwoorde contributies 2020 geconstateerd.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuur en het Algemeen Bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving. In dit kader is het Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van Stichting Eumedion.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een verdere beschrijving van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van de controle van de jaarrekening is opgenomen op pagina 65. Deze beschrijving vormt onderdeel van onze controleverklaring.

Benoeming

Wij zijn door het Algemeen Bestuur op 12 december 2013 benoemd als accountant van Stichting Eumedion voor de controle van boekjaar 2013 en zijn sindsdien de externe accountant.

Utrecht, 15 juni 2021

KPMG Accountants N.V.

S. van Oostenbrugge RA

Bijlage

Beschrijving van onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Besturen de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het Algemeen Bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

2. SAMENSTELLING BESTUUR

Per 31 december 2020 fungeerden de volgende personen als bestuurder van Eumedion:

Mariëtte Doornekamp, (1957, v), voorzitter

Hoofdfunctie: Bestuurslid ABP.

Relevante nevenfuncties: directeur BMB BV, voorzitter Raad van Commissarissen GGN Holding BV, vicevoorzitter van de Stichting Aandelen Remeha (aandeelhouder BDR Thermea) in Apeldoorn, bestuurder van de Stichting HaskoningDHV, voorzitter Raad van Toezicht en lid van de remuneratiecommissie Stichting CARE Nederland, lid van de CARE International Council, lid Raad van Toezicht Amsterdam Sinfonietta en bestuurder stichting Geldersch Landschap & Kasteelen.

Lars Dijkstra (1965, m), Penningmeester

Hoofdfunctie: Chief Investment Officer Kempen Capital Management

Relevante nevenfuncties: lid van 'The 300 Club' (een internationale groep van CIO's), lid van de editorial board van www.shiftto.org en extern adviseur van verschillende beleggingscommissies van pensioenfondsen en family offices, inclusief de Beleggingscommissie van De Nederlandsche Bank.

Annette van der Krogt (1971, v), Secretaris

Hoofdfunctie: Manager Verantwoord Beleggen Achmea Investment Management.

Relevante nevenfuncties: algemeen bestuurslid van Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds en vicevoorzitter van de Vereniging Fietsersbond.

Hans Op 't Veld (1973, m), Lid Dagelijks bestuur

Hoofdfunctie: Hoofd Verantwoord Beleggen PGGM.

Relevante nevenfuncties: Research Fellow Amsterdam School of Real Estate, lid van de Selectie- en Benoemingscommissie Castellum AB (Zweden), bestuurslid European Public Real Estate Association (EPRA), lid van de EPRA Sustainability, Reporting en Accounting Committee & Research Committees.

Amra Balić (1969, v)

Hoofdfunctie: Hoofd corporate governance en maatschappelijk verantwoordelijk beleggen voor de regio Europa, Midden-Oosten en Afrika (EMEA) bij BlackRock.

Relevante nevenfuncties: lid Stewardship Committee van de Britse Investment Association, lid van het Britse Institute of Directors Center for Corporate Governance Advisory Board, lid van de FRC

Investor Advisory Board, lid van de UK Investor Forum Board of Directors en lid van de ECGRF Board of Trustees

Wouter van Eechoud (1966, m).

Hoofdfunctie: directeur en uitvoerend bestuurder Stichting Pensioenfonds IBM Nederland.

Relevante nevenfuncties: -

Olaf van den Heuvel (1974, m)

Hoofdfunctie: Chief Investment Officer Aegon Asset Management Nederland

Relevante nevenfuncties: -

Carola van Lamoen (1978, v)

Hoofdfunctie: Hoofd Active Ownership bij Robeco.

Relevante nevenfuncties: co-voorzitter ICGN Board Governance Committee en lid van het ICGN Nomination Committee.

Caroline Muste-Merks (1970, v)

Hoofdfunctie: Directeur Fiduciair Advies MN

Relevante nevenfuncties: Bestuurslid Stichting UWC Nederland, lid Beleggingscommissie Stichting Verenigd Bezit, adviseur Mintbook en lid van de Beleggingscommissie van de Stichting Schuurman Schimmel Van Outeren.

Plaatsvervangende bestuursleden

Per 31 december 2020 fungeerde de volgende persoon als plaatsvervangend bestuurder:

1. Ger Fehrenbach (PGGM)

3. SAMENSTELLING SECRETARIAAT EUMEDION

De huidige samenstelling van het Eumedion-secretariaat is:

Rients Abma (1971, m), Directeur

Relevante nevenfuncties: voorzitter van het Stakeholdersforum van de NBA, lid van de Commissie Kapitaalmarkt van de AFM, lid van het Adviserend Panel van vertegenwoordigende organisaties van de AFM, lid van de Raad van Advies van het Instituut van Internal Auditors Nederland, lid expertgroep modernisering NV-recht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, lid van het Curatorium van het Onderzoekscentrum Onderneming & Recht van de Radboud Universiteit Nijmegen, vaste medewerker tijdschrift Ondernemingsrecht, medewerker Kluwer Groene Serie Toezicht Financiële Markten, lid van de ICGN Shareholder Rights Committee, lid van het Global Network of Investor Associations en lid van het Global Stewardship Codes Network.

e-mail: rients.abma@eumedion.nl

tel. +31 (0)70-2040 303

Martijn Bos (1971, m), Beleidsmedewerker Verslaggeving en Audit

Relevante nevenfuncties: oprichter Fin-Es Equity Risk Premiums, lid van het bestuur van de Stichting voor de Jaarverslaggeving, lid van de IFRS Advisory Council, lid van het ESMA Corporate Reporting Standing Committee Consultative Working Group, lid van het EFRAG User Panel, lid van de AFM Commissie Financiële verslaggeving & Accountancy en lid van de Beleggingsadviescommissie van het bestuur van Vogelbescherming Nederland.

e-mail: martijn.bos@eumedion.nl

tel. +31 (0)70-2040 304

Ron Gruijters (1981, m), Beleidsmedewerker Duurzaamheid

Relevante nevenfuncties: lid van de EFRAG Project Task Force en plaatsvervangend bestuurslid van de Stichting voor de Jaarverslaggeving.

e-mail: ron.gruijters@eumedion.nl

tel. +31 (0)70-2040 305

Diana van Kleef (1983, v), Legal Counsel en beleidsmedewerker corporate governance

Relevante nevenfuncties: -

e-mail: diana.vankleef@eumedion.nl

tel. +31 (0)70-2040 302

Toi van Rijn (1973, v), Office Manager

Relevante nevenfuncties: -

e-mail: toi.vanrijn@eumedion.nl

tel. +31 (0)70-2040 301

4. SAMENSTELLING COMMISSIES EN WERKGROEPEN

Uitimo 2020 kenden de commissies en de werkgroepen van Eumedion de volgende leden:

Beleggingscommissie

1. *Mart Keuning (MN), voorzitter*
2. Rob Beale (Capital Group International)
3. Roland Bosch (Hermes Investment Management)
4. Mirte Bronsdijk (APG Asset Management)
5. Kathleen Dewandeleer (Aberdeen Standard Investments)
6. Michiel van Esch (Robeco)
7. Ruud Hadders (Actiam)
8. Orsolya Gal (BNP Paribas Asset Management)
9. Marian Hogeslag (DoubleDividend)
10. Helen Hopkins (USS)
11. Rombout Houben (Teslin Capital Management)
12. Philipp Kloucek (USS)
13. Simona Kramer (SPF Beheer)
14. Kalina Lazarova (BMO Global Asset Management)
15. Arthur van Mansvelt (Achmea Investment Management)
16. Faryda Lindeman (NN Investment Partners)
17. Pippa O'Riley (Schroders Asset Management)
18. Sjoerd Rozing (Triodos Investment Management)
19. Sabahat Salahuddin (BlackRock)
20. Helen Smith (RPMI)
21. Daan Spaargaren (PME)
22. Margriet Stavast (PGGM)
23. Hanneke Veringa (AXA Investment Management)
24. Eszter Vitorino (Kempen Capital Management)
25. Roger Wildeboer Schut (Aegon Asset Management)

Juridische Commissie

1. *Marice Thewessen (NN Investment Partners), voorzitter*
2. Peter Bos (Teslin Capital Management)
3. Ger Fehrenbach (PGGM)

4. Bram Groenewoud (Shell Pensioenfond)
5. Welmoed Jansen (Aegon Asset Management)
6. Sandor Hermens (Achmea Investment Management)
7. Wouter Kuijpers (Robeco)
8. Zöhre Tali (APG Asset Management)

Onderzoekscommissie

1. *Rosl Veltmeijer (Triodos Investment Management), voorzitter*
2. Stephanie Mooij (Aegon Asset Management)
3. Slavek Roller (NN Investment Partners)
4. Anouk in 't Veld (Robeco)

PR-Commissie

1. *Rients Abma (Eumedion), voorzitter*
2. Dick Kors (APG Asset Management)
3. Maurice Piek (NN Investment Partners)
4. Christine van Waveren (Triodos Investment Management)
5. Maurice Wilbrink (PGGM)

Verslaggevings- en Audit Commissie

1. *Rients Abma (Eumedion), voorzitter a.i.*
2. Jurriaan Hofman (Robeco)
3. Arjan Palthe (NN Investment Partners)
4. Margriet Stavast (PGGM)
5. Alex Williams (APG Asset Management)

Werkgroep Bestuurdersbezoldiging

1. *Rients Abma (Eumedion), voorzitter*
2. Peter Bos (Teslin Capital Management)
3. Mirte Bronsdijk (APG Asset Management)
4. Michiel van Esch (Robeco)
5. Ger Fehrenbach (PGGM)
6. Andrea van den Heuvel (Achmea Investment Management)
7. Faryda Lindeman (NN Investment Partners)
8. Margriet Stavast (PGGM)

Werkgroep Nederlandse Stewardship Code

1. *Garnt Louw, voorzitter*
2. Peter Bos (Teslin Capital Management)
3. Mirte Bronsdijk (APG Asset Management)
4. Heike Cosse (Aegon Asset Management)
5. Michiel van Esch (Robeco)
6. Ger Fehrenbach (PGGM)
7. Marian Hogeslag (DoubleDividend Management)
8. Frank Huitema (Mediahuis Pensioenfonds)
9. Daniëlle Melis (Algemeen Pensioenfonds Stap)
10. Daan Spaargaren (PME)
11. Eszter Vitorino (Kempen Capital Management)

De directeur en medewerkers van Eumedion zijn q.q. lid van alle commissies en werkgroepen.

5. LIJST VAN DEELNEMERS

Eumedion heeft per ultimo 2020 de volgende deelnemers:

1. Aberdeen Standard Investments
2. Stichting Pensioenfonds van de ABN AMRO Bank N.V.
3. Stichting Pensioenfonds ABP
4. Achmea Investment Management
5. Actiam
6. Aegon Asset Management
7. Ahold Pensioenfonds
8. APG Groep N.V.
9. AXA Investment Managers
10. Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het beroepsvervoer over de weg
11. BlackRock
12. BMO Global Asset Management
13. BNP Paribas Investment Partners
14. BPF Bouw
15. Capital Group International
16. Cohen & Steers
17. DoubleDividend Management B.V.
18. Stichting Pensioenfonds Gasunie
19. De Goudse
20. Stichting Pensioenfonds voor de Grafische Bedrijven
21. Hermes Investment Management Ltd.
22. Stichting Pensioenfonds Hoogovens
23. Pensioenfonds Horeca & Catering
24. Stichting Pensioenfonds IBM Nederland
25. Stichting Pensioenfonds ING
26. Kempen Capital Management
27. Stichting Pensioenfonds KPN
28. PME
29. Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT)
30. Menzis
31. MN

32. NN Investment Partners
33. Stichting Pensioenfonds Openbaar Vervoer
34. PGGM Vermogensbeheer
35. Robeco Groep N.V.
36. BPF Schilders
37. Schroder Investment Management
38. Stichting Shell Pensioenfonds
39. Stichting Spoorweg Pensioenfonds
40. Algemeen Pensioenfonds Stap
41. Stichting Telegraafpensioenfonds 1959
42. Teslin Capital Management
43. Stichting Pensioenfonds TNO
44. Triodos Investment Management BV
45. Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Progress'
46. Universities Superannuation Scheme (USS)
47. Pensioenfonds voor Werk en (re)Integratie
48. Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties
49. Pensioenfonds Zorg en Welzijn
50. Stichting Bedrijfspensioenfonds Zorgverzekeraars

Geassocieerde deelnemers:

1. Pensioenfederatie
2. Netherlands Financial Investments (NLFi)

6. CONTACT

Indien u meer informatie wenst, kunt u contact opnemen met het secretariaat van Eumedion:

Algemeen

Kantoor: Zuid-Hollandlaan 7
2596 AL DEN HAAG

Telefoon: +31 (0)70 - 2040 300

E-mail: info@eumedion.nl

Website: www.eumedion.nl

Twitter: [@Eumedion](https://twitter.com/Eumedion)

Rients Abma, Directeur

Telefoon: +31 (0)70 – 2040 303

E-mail: rients.abma@eumedion.nl

Martijn Bos, Beleidsmedewerker Verslaggeving en Audit

Telefoon: +31 (0)70 – 2040 304

E-mail: martijn.bos@eumedion.nl

Ron Gruijters, Beleidsmedewerker Duurzaamheid

Telefoon: +31 (0)70 – 2040 305

E-mail: ron.gruijters@eumedion.nl

Diana van Kleef, Legal Counsel en Beleidsmedewerker Corporate Governance

Telefoon: +31 (0)70 – 2040 302

E-mail: diana.vankleef@eumedion.nl

Toi van Rijn, Office Manager

Telefoon: +31 (0)70 – 2040 301

E-mail: toi.vanrijn@eumedion.nl